

V I E N Y B Ė

77 M. 37 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1963 M. SPALIO (OCTOBER) 25 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

O, Vilniaus nepamiršk, lietuvi!

Salomėja Narkėliūnaitė

Kaip vasaris skiriamas Lietuvos nepriklausomybės atgavimui atžymėti, taip spalio laikomas Vilniaus mėnesiu. Tos tradicinės datos, turbūt, pasiliks gyvos ir tada, kai Lietuva atgaus nepriklausomybę su savo sostine Vilniuje. Tai troškimas, kuriuo emigracijoje užbaigiamė beveik visas savo kalbas. Kaip atrodo iš praneši-

mų spaudoje, ir šiemet lietuviai plačiai surengė Vilniaus minėjimus, prisiminė praeitį, dabartį, pakalbėjo, padiskutavo ateities klausimais.

Daugely vietų žmonės rinkosi, turbūt, nuoširdžiai, ir nuoširdžiai norėjo, kad Vilniaus klausimai būtų keliami, svarstomi, ir, kur reikia, ginami.

Vilniaus gynimui, suprantama, dabar nereikia fizinės ir karinės jėgos, kaip būtų reikėję anuomet jį atimti nuo įžygiujančių

zeligovskininkų. Ir Vilnius dabar nėra lenkų valdomas. Yra daug akivaizdžių įrodymų, kad lietuviai rūpinasi Vilniumi, jo išvaizda, jo lietuviškumu. Bet tai nėra vienintelis tenai gyvenančių lietuvių rūpestis.

Jei kada nors Vilniaus klausimas iškiltų kokioje nors tarptautinėje arenoje nelemto ginčo su kaimynu atveju, tai, atrodo, Vilnius priklausyti Lietuvai turės ne tik istorinius argumentus. Lietuvių praktiškai Vilniuje per tiek laiko bus pakankamai įsistiprinta, kad paskui ir su ugnimi juos iš tenai bus sunku išdegti. Panašiu atkaklumu lenkai stiprinosi Vilniuje per savo devynioliką valdymo metų. Kas tuo metu buvo jų pasiekta, ir dabar dar sudaro rūpesčių neoficialiems Vilniaus ir jo krašto lietuvintojams. Lenkiškas elementas Vilniuje ir krašte, gyvenęs tokiom pat teisėm, kaip ir lietuviai, ir kartais proteguojamas, nors ir po tiek laiko, dar nėra pamiršęs, kad Vilnius buvo lenkų valstybėje. Nemažai yra ir tokių, kurie ir vėl norėtų jį matyti tame pačiame vienetu, nesvarbu, ar tai įvyktų kapitalistinėje ar komunistinėje santvarkoje.

Panašia prasme jie nekuo nesiskiria ir nuo emigracijoje esančių lenkiškų sąjūdžių, kurie džiaugiasi ir gomulkinės Lenkijos vadinamomis atgautomis žemėmis Rytinėje Vokietijoje, bet lygiagrečiai norėtų Vilniaus ir Lvovo ir už tai pasiryžę kovoti.

Suprantama, su tais praktiškai kovoti tegali tik Vilniuje ir jo krašte esantieji lietuviai.

Kalbant apie užjūrius — tą visą laisvą pasaulį, kuriame beveik tų pačių II Pas. karo sukeltų viesulų išblaškyti kartu su lenkais atsirado ir lietuviai, galima galvoti tik apie diplomatinę kovą.

Lietuvių padėtis dabar bendrai yra stipresnė, nes, kaip ten bebūtų, vistiek lietuviai, o ne lenkai turi sprendžiamąjį balsą Vilniuje. Užsieniuose gyvenantieji lenkai šitai pripažįsta, bet jie yra tokie gausūs ir tokie landūs, kad daug kur suskuba lietuviams užbėgti už akių arba tiesiog eina pro atviras duris, nes lietuviai neturi nei energijos, nei jėgų tokias duris prilaikyti.

Todėl atrodo, kad, kai kalbame apie Vilnių spalio mėnesiais, reikia konkrečiai pasistatyti klausimą: ar tik sentimentalais minėjimais, ar ir darbais prisiminsime Vilnių.

Šias mintis buvau ketinusi pareikšti prieš porą savaitių, bet mane sutrukdė kelionė ... į Vilnių. Atėjusi žinia apie pablogėjusią mano Motinos sveikatą priverė mane mesti visus darbus ir skubėti jau paskutinį kartą su ja pasimatyti.

Dabar buvo kaip tik tos istorinės spalio dienos, ka-

Du pagrindiniai Vilniaus istoriniai paminklai - Gedimino pils ir Katedra.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Velionio M. Biržiškos "vienybiskumą" pabrėžia Dirva. Apie tai byloja iš Mūsų Vyties persispausdintas Br. Railos praplėstas straipsnis. Girdi, jis: "Niekada lietuvių nerūšio, neskirstė ir nevertino pagal jų grupinius ar partijų ženklus. Sakydavo: aš einu pas visus lietuvius, ir eisiu, kur tik matysiu-jusiu, kad dirbama naudingas Lietuvai darbas." Įdomus ir velionio gyvenimo saulėleidyje dvasinis postūkis. Raila pasakoja: Jaunatvėje Biržiška buvo marksistas, socialdemokratas, liaudies kalba, reiškia "palmazonas, bedievis". Bet nuo pat atvykimo į Los Angeles įsirašė į tada dar negausią parapiją ir nekartą viešai, ar privačiai, sakydavo, esąs praktikuojęs katalikas."

Mintin ateina ir poeto T. S. Elioto panašus postūkis. Jo 75-tų amžių pagerbti šiomis dienomis išėjo Collected Poems, 1909-1962. New York Times recenzentas sprendžia: "Eliot's poetry was essentially a dramatic reassertion in modern speech and imagery of poetry's ancient association with religion and music." Mums jau sykį teko pabrėžti kai kurių sutapimų Elioto ir Tysliavos poezijos kelyje. Ir Tysliava, kaip Biržiška į gyvenimo saulėlydį susidomėjo religine tema, kurią tęsėjo palytėti savo Tava Nouson.

Išei viams lietuviams gal būtų pravartu stabtelėti ties šiomis Elioto rinkinio eilutėmis:

Gal mūsų kova yra prarastą atgauti —
Juk prarandam ir vėl surandam —
Tiesa, sąlygos dabar gal per aršios,
Tačiau, svarbu čia gal tai
Kad vis kovojam —
Ne tai, kad laimim, ar pralaimim.

Tęsiama 4 psl.

Tęsiama 6 psl.

Argentinos sostinėje - prie parlamento rūmų.

Susitikus su dėde Kastantu BALSU 35-rių metų sukakties minėjime. Šalia jo - dėdienė, jų dukterė Juanita, kita dėdienė Viktorija ir kaimynė Čepulėnienė. A. Kirstuko nuotrauka

Juk tas pats Argentinos Liet. Balsas, faktinai jo redaktorius Kastantas Norkus, man ir dėdės adresą prisuntė, kai ir aš, kaip daugelis kitų dypukų, buvau susirūpinusi savo gimines susirasti. Nuo tada ir prasidėjo mano pažintis su Argentina, išsivysčiusi į mano pačios tenai apsilankymą, kai, BALSUI savo trisdešimt penkerių metų sukaktį švenčiant, aš nuvykau į tą šventę ir aplankiau savo dėdę.

ATVYKSTU Į BUENOS AIRES

Nulipusi laipteliais iš Pan American oro linijos milžino paukščio, mane per 10 valandų atnešusio iš New Yorko, tiesiai ėjau aerodromo patalpų pusėn, galvodama, kaip susirasiu balstiečius.

Jiems iš New Yorko buvau rašiusi, kad nesivargintų ir nevažiutuotų manęs pasitikti į aerodromą tokia ankstyvą valandą (7 val.). Patį niekad savo gyvenime negalėdama atsimegti, galvojau, kad ir jiems anksti keltis ir keliauti į aerodromą nebūtų jau taip lengva. Prileisdama, kad lėktuvas dar gali ir vėluotis, kaip tai paprastai atsitinka, jiems rašiau, kad aš jiems paskambinsiu, kai pereisiu multinę.

Bet kur ten! Dar nepriejusi aerodromo patalpų matau, kaip ten ant stebėjimo denio — viršuje stovi maniškliai. Man atrodė, kad pradžioje jie manęs nepažino, nes tik tada jie sužlūrė į mano pusę ir pradėjo mosuoti, kai pažinusi Kastantą Norkų, iš apačios sušukau "labas" ir pradėjau jiems mosuoti. Kažkoks lieknas vyras, su berete, iš viršaus į mane taikė savo foto aparatą. Galvojau sau, kas jis toks, nepažinusi, kad tai Pranas Ožinskas,

BALSO leidėjas. Bet mačiau, kad su Norkum viršuje stovėjo Ona Ožinskienė, kurią atsimenu iš nuotraukų, tilpusių BALSE ir Vienybėje. Su jais dar buvo vienas vyras, man nepažįstamas, bet jis irgi man draugiškai mosavo iš viršaus.

Ir tikrai jie manęs iš karto nepažino, nes, kai, perėjusi multinę, jau sveikinausi su jais, tai Ožinskienė ir užklausė: "O kur gi boyna? Mes žiūrėjome keleivės su boyna, o dabar čia matom atelna vienplaukė."

— O kas ta boyna? — teiravausi.

— Nagi, tai beretė, — paaiškino Kastantas Norkus, kuris jau laikė dalį mano rankinio bagažo, kai aš sveikinausi su Ožinskais. O kas tasai dar vienas malonus žmogus?

Pasirodo, tai Antanas Kairys, mano kaimynas iš Lietuvos, tasai pats, kurio aš nepažinau, kai įsiai ant stebėjimo denio stovėjo su Norkum ir Ožinskiene. Kairys pažinojo salamiankinius ir Salamamiankos kaimą, iš kurio aš kilusi. Įsiai iš Sviliionių kaimo. Tai gal kokio septyneto kilometrų atstumas nuo mano tėviškės. Paskui aš labai pamilau tą Antaną, kuris dabar savo stacionagenu su balstiečiais buvo atvažlavęs manęs pasitikti į Ezelzos aerodromą.

Važiavome į Villa Lugano, kur reziduoja BALSAS, kur jau nuo seno gyvuoja lietuviškas rajonas, kurio lietuviškumui pagrindus dėjo ir paskui jį stiprinotas pats Kairys, Ožinskas, Norkus ir daugelis kitų, kuriuos vėliau turėjau progos sutikti ir užmegzti malonią pažintį.

Netrukus buvome BALSE, tai yra, Argentinos Lietuvių Balso leidėjų namuose — J.L. Suarez 5684, kur gyvena jie patys, red. Kastantas Norkus ir kur yra BALSO vyriausia būstinė — redakcija ir administracija. (bus daugiau)

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Salomėja Narkėliūnaitė

Seniai domėjausi lietuvių gyvenimu aname Amerikos žemyno pusrutulyje.

Šiemet vasarą susidarė maloni proga ir man pačiai tenai apsilankyti, o dabar noriu tenai patirtais įspūdžiais ir su kitais pasidalinti.

Argentina, kurioje praleidau paskutines dvi rugpiūčio savaites, man nuo pat vaikystės buvo misterija. Ji man atrodė kažkoks tolimas, svetimas, nepastekiamas kraštas, į kurį žmonės nuvyksta ir paskui jau niekad

negrįžta, ir laiškus labai retai teberašo.

Tie įspūdžiai surišti su prisiminimais apie mano dėdę Kastantą. Įsiai, vykdamas į Argentiną, atėjo pas mus atsiveikinti, atsibučiavo su savo seseria—mano Motina, o mus vaikus, pakėlęs pabučiavo į kaktas ir pabraukė per veidą savo smakru. Jo, kad ir nuskustos, barzdos aštrumą ir dabar, rodos, tebejaučiu.

Dėdė mažai mums berašydavo, panašiai kaip ir kiti mūsų kaimo ir apylinkės vyrai, kurie tuo metu (apie 1928–30 metus) išvyko Argentinon.

Vėliau man apie Argentiną teko daug ko girdėti, o po II Pas. karo, kai iš Vokietijos stovyklų reikėjo kur nors emigruoti, tai aš pati vos nepatekau į Argentiną. Ir tai dar į tą patį miestą — Buenos Aires — kuriame gyvena mano dėdė.

Argentinos Lietuvių Balsas žadėjo mane paimiti ir būtų paėmęs, jei tuo metu nebūtų pasitaikę susirasti dėdę Detrolite. Tasai, rašytojos Alės Nakaitės paragintas, mane "atitraukė" į Nortameriką.

BALSO būstinė.

Atskridusią iš New Yorko keleivę aerodrome pasitinka red. K. Norkus, Ant. Kairys ir O. Ožinskienė. Pr. Ožinsko nuotrauka

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* ILLINOIS UN-TE (Navy Pier skyriuje) Chicagoje veikia lietuvių studentų klubas Lituanica. Jo dabartinę valdybą sudaro: R. Vaičaitis (prieš kelis metus atvykęs iš Lietuvos) — pirm., V. Šaulys — vicepirm., D. Šimkutė — sek., P. Nalis — išd., A. Mališauskaitė — socialinių reikalų vedėja.

* DAIL. MIKAS ŠILEIKIS šiomis dienomis švenčia 70 m. amžiaus sukaktį. Amerikoje jis gyvena nuo 1913 m. ir per tą laiką spėjo įgyti pripažinimą dailės srityje. Yra baigęs Chicago Meno Institutą, surengęs nemažą parodų, kelis metus buvo Čiurliočio galerijos Chicagoje direktoriumi. Pasižymi savo peizažais ir portretais; daugelis jo darbų kabo amerikiečių bei lietuvių meno mėgėjų namuose. Kasdieninę duoną pelno dirbdamas Naujienų dienraščio spaustuviėje. Tame dienraštyje tvarko ir meno skyrių, kurį daugumoje pats pri-rašo.

* J. PAKEL, Chicagos Savings and Loan Association prezidentas, savo rezidencijoje Palos Parke, Ill., paminėjo savo 69-to gimtadienio sukaktį. Dalyvavo apie 50 asmenų, kurių tarpe buvo Lietuvos Gen. Konsulas Chicagoje P. Daužvardis su žmona, ir kt. Visus svečius sukaktuviniškai su žmona skaniai pavaišino. Konsulas P. Daužvardis susirinkusiųjų vardu pasveikino sukaktuvini-ką.

* SLA MOTERŲ 134-tos kuopos 40 m. sukakties minėjimas įvyko spalio 13 d. Martini-que restorane. Kuopos dabartinė pir-mininkė Elena Čižauskienė.

* PIANISTO A. KUPREVIČIAUS piano re-čitalis Chicagoje įvyksta lapkričio 17 d. Rečitalį organizuoja Marijos Nekalto Prasi-dėjimo Seserų Putname rėmėjų Chicagos apygarda.

Žmonės audroje — People in the Storm

DALIA VERBICKAITĖ

Iš jaunųjų dailininkų parodos Chicagoje.

PAGERBS LIETUVOS OPEROS SOLISTĖ VLADISLAVĄ GRIGAITIENĖ

Buvusi Lietuvos Operos solistė Vladislava GRIGAITIENĖ palaidota (prie New Yorko) greta savo žento Liveroako, šeimos kapinėse. Pagal kapinių potvarkį, ant paminklo, tegalima buvo užrašyti vienintelį vardą:

VLADISLAVA. Be vėlionės giminių niekas negali atspėti, jog ten ilsisi Vl. Grigaitienė. Todėl Chicagoje susidarė iniciatorių būrelis, ir rugs. 22 d. sukvietė tenai gyvenančius buvusius vėlionės mokinius, bendradarbius ir gerbėjus, ir nutarė: Suruošti V. Grigaitienės minėjimą; Pavesti dailininkui, kad nupieštų vėlionės

Vladislava Grigaitienė

atvažda; — Paruošti marmurinę lentelę su vėlionės pilnu titulu, ir uždėti ant vejos, ant vėlionės kapo; — Parašyti vėlionės monografiją; Per spaudą prašyti visų lietuvių, josios gerbėjų, kad prisųstų vėlionės nuotraukų (nors paskolintų), programų, laiškų ir pan. Taipgi, kad prisųstų apie vėlionę savo prisiminimų. Siųsti adresu: Liet. Muzikologijos Archyvas, 2345 W. 56 Str., Chicago 36, Ill.

Į komitetą išrinkti: Al. Kutkus, pirmininkas, Al. Dičiūtė-Trečiokienė ir St. Pautienienė — valdybos nariai. Kandidatais — Iz. Motiekaitienė ir J. Bertulis.

Mados, daile, filmai, lietuviška uogienė

Chicagos lietuvių veikimas, užsibaigus atostogavimo sezonui, pastebimai stiebiasi. Čia ypatingo aktyvumo rodo moterys, kurios paskutinį rugsėjo savaitgalį surengė net 2 madų parodas. Prie moterų darbų parengimų organizavime reikia paminėti ir Lietuvos Dukterų draugijos (šalpos organizacija) surengtą koncertą-vakara.

Kiek daugiau susidomėjimo sukėlė rugsėjo 29 d. Jaunimo Centre vykusią madų parodą, prieš tai gerokai išgarsinta spaudoje (ypatingai Drauge, kuris beveik kasdien dėjo modeliuotojų nuotraukas). Paroda sutraukė nemažą lankytojų (apie 500), smalsiai sekusių demonstruojamus drabužius. Salėje matėsi ne tik moteriškos lyties atstovų, bet taip pat netrūko ir vyriškosios, kurie nežinia kuo labiau domėjosi — drabužiais ar modeliuotojomis.

Kaip atsimename, po vienos panašios madų parodos šį pavasarį, išsivystė plačios diskusijos spaudoje, nagrinėjant, ar yra verta tokias madų parodas ruošti, ar lietuviams nėra kitų uždavinių bei parodų organizavimo ir madų sekiojimo. Diskusijose žodį tarė vyrai ir moterys ir čia kritiškiau šiuo reikalu išsireiškė kelios moterys, nepateisinusios savo draugų pastangų, nukreiptų tik į madų parodas.

Tačiau gausus dalyvių skaičius rudeninėse madų parodose parodė, kad kritiški balsai nesurado didesnio atgarsio ir masel atrodo, jog stebėti madas yra vertingiau negu dirbti kitą naudingesnį lietuvių darbą.

Beje, kaip skelbiama, čia mūsų aprašytoji madų paroda davė 800 dol. pelno, kuris nukreiptas ark. J. Matulevičiaus prieglaudose statybai Putname. Parodą organizavo Putnamo seselių vienuolių rėmėjų skyrius Ciceroje.

Spalio 13 d. buvo uždaryta vieną savaitę užtrukusi taip vadinama "jaunųjų dailininkų" meno paroda. Čia savo darbus buvo išstatę 12 jaunų dailininkų, kurių dalis jau yra spėję anksčiau pasiro-

dyti viešumoje, o kiti platesnei visuomenei dar yra naujokai.

Kūrinių vertintojai paskyrė 3 premijas, kurios atiteko: V. Krikštolaitytei (I-ji), H. Blyskiuvi (II-ji), P. Aleksai (III-ji).

Šią parodą globojo LB Chicagos Apygardos valdybos narys dr. A. Verbickas. Apygarda taip pat paskyrė pinigų premijoms. Jaunųjų dailininkų Chicagoje sambūrio-klubo pirmininke yra D. Verbickaite, anksčiau minėtojo Verbicko dukra.

Labai gražu, kad Bendruomenė remia jaunųjų dailininkų (tenka pastebėti, jog nevisi jie yra tokie jauni) pastangas. Reikia, manyti, jog kitą kadenciją į Bendruomenės valdybą bus išrinktas žmogus, kurio dukterė studijuos vaidybą, tai tuomet gal bus susidomėta ir jaunųjų teatrų veikla.

Spalio 19 d. Chicagoje pirmą kartą buvo pademonstruotas lietuvių Jono Meko filmas "Medžiai ir šautuvai," sukėlęs nemažą trukšmo amerikiečių visuomenėje. Šis filmas, rodytas festivaliuose (Italijoje ir kitur), į Mildos salę sutraukė apie 40 žiūrovų, daugumą iš "pažangiųjų" tarpo, nes buvo reklamuota tik jų spaudoje.

Štai filmas (77 minučių ilgumo) yra verta dėmesio ir didesniai būriui, nors masės dominti negali. Bet daugiau galvoti pajėgianti ji gali uždegti į gyvenimą žvelgti kiek kitaip negu kasdienybės baloje įklimpusių yra daromą.

Čia įdomu yra susipažinti ir su Adolfo Meko, vieno iš pagrindinių filmo artistų, vaidyba. Vaidintojų tarpe yra matomas ir kitas lietuvis — George Maciūnas.

Kartu su Meko filmu buvo parodytas dar vienas, vaizduojąs laikraštiniuko A. Šalčiaus vizitą Lietuvoje — "Apkasų gėlė." Nors šis filmas galėtų būti daugiau ar mažiau pavadintas "propogandiniu," tačiau gamintas profesionalų filmuotojų, jį duoda daug gražių tėvynės vaizdų ir ta prasme nuoširdžiam lietuviui patinka.

Kalbant apie tėvynės meilę ir ilgesį žadinančius vaizdus bei jausmus, reikia prisiminti ir lietuvišką uogienę, kuri maždaug prieš 1 mėnesį atkeliavo iš Lietuvos ir yra godžiai perkama Chicagos lietuvių.

Ši uogienė yra, bene, pirmasis maisto produktas pokario metais gausenku kiekiu pasiekęs Chicago. Narcizo ir Olgos Kreivėnų maisto ir delikatesų krautuvis (3263 So. Halsted St.) lentynose yra prikrautos 4 rūšys: bruknių, mėlynųjų, žemuogių bei spanguolių uogienės dežutėmis. Štai, ant vienos dežutės skaitome: "Red Bilberry Jam," "Preiselbeer Jaar," "Jam D'Airelle Ruoge," "Bruknių Džemas."

Tiesa, ši lietuviška uogienė yra kiek brangesnė už vietoje gamintąją, už tai jos skonis ir kokybė, atrodo, prašoka vietinę.

(eš.)

VL. GRIGAITIENĖI PRISIMINTI K-TAS

Sėdi (iš k. į d.) A. Kutkus, A. Dičiūtė-Trečiokienė, prof. J. Žilevičius, J. Kutkuvienė ir R. Skipitis. Stovi J. Bertulis, Br. Macevičius, L. Skiptienė, J. Ignatonis, St. Pautienienė, St. Pilka, Iz. Motiekaitienė, J. Byanskas ir A. Kalvaitytė - Velbasienė.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tyshlava and Juozas N. Tyshlava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-257. Executive Editor: Valerie Tyshlava, Editor: Salomeja Narkelūnaitė. Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00, for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

Skautai akademikai Los Angeles suruošė veiloniui M. Biržiškai paminėti vakarą. J. Klaušeikis Naujienose rašo: "Pakilau net dusyk suskaičyti atsilankčius: nepriskaičiau pusantro šimto! Žiūriu: senosios kartos lietuvių nei tolis, nei karščiai (buvo virš 100 laipsnių) nepabaidė, bet nepriklausomos Lietuvos inteligentija, matyti, "moderniška" — jos tiek negausu mitinge matyti!"

Vilniuje Rašytojų klube rašytojai bei kiti susitiko su iš Amerikos atvykusiu A. Morkum, kurio kelionę Naujienos išpūtė kaip "didelį dalyką", apipindama naujieniškais legendomis. Iš Literatūros ir Meno, kur tarp kitko gana gražus Morkus, matome, kad nusivylimą perkėlė ant Amerikos pečių. Jis pasakoja, esą čia bendra nuotaika — pesimizmas. Išeivioj "tepažangiuoja" "pažangieji", o kiti — ypač menininkai — turį vykdyti "užsakytojo užmačius". Kažin kieno užmačius turį vykdyti lietuviai Lietuvoje? Svečias sakė, Amerikoje mažai perkama lietuviškų knygų. O tai suprantama. Išeivija savo skaičiais juk negali susilyginti su tautos kamienu. Knygų išpardavimas žymiai pakiltų, jei būtų leista jų Lietuvoje tiek pat laisvai pirktis, kiek mes čia perkame Lietuvoje išleistųjų. Gal Morkus bus drąsus Vilniuje tarti atvirą žodį, kur reikia ir paveikti, kad durys plačiau prasivertų? Pasakojęs nusivėžęs išverstą amerikiečio Caldwellio apsaką ir rašąs savąją apie mūsų gyvenimą.

Laikraštinkas W. Allen neseniai įvykusioje spaudos konferencijoje Valst. Departamente Washingtone dalijasi įspūdžiais su V. Tyshliavene, Vienybės leidėja. W. Allen, šioje konferencijoje atstovavęs Naujienas, nemažą vaidmenį suvaidino anuo metu, kai ALTo delegacija lankėsi pas prez. Kennedy, o dr. P. Vileisi, te vizito organizavusi Vasario 16 progą, atstūmė.

Boston Monitor apie Pytu Europos valstybes

Rytu Europoje pastebimos atmainos. Tai ryšku ne tik Rumunijoje, bet net Bulgarijoje. Rumunu diktatūra, tartum, tiesiog didžioji ryžtu pramonėti prieš Maskvos plano norus. Reiškia, darosi "tautiška." Pasikalbėjimai su pareigūnais ir rašiniai spaudoje rodo tik lūpomis pritarimą Maskvos norams, o iš tikro matom stiprų susirūpinimą savais ekonominiais reikalais. Beveik jau nebekalbama apie rusų "išlaisvinimą iš nacių", arba jų ekonominę "paramą." Viskas prirašoma vietos pajėgoms. JAV žemės ūkio sekretorius Freeman buvo taip šiltai priimtas (taip pat Bulgarijoje ir Vengrijoje), kad peršasi išvada, jog šios tautos vėl nori sugrįžti į vakarų valstybių šeimynini rateli.

Girnakalis :

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

BENDRAVIMAS AR PATAIKAVIMAS?

Chicagos Vilnyje atsirado naujas bendradarbis — Petras Šaltys. Kas jis?

Tikroji jo pavardė yra daugiau įdomumo, ne svarbos reikalas. Svarbiau yra jo vidinis veidas — pažūros, iš poros jau paskelbtų jo straipsnių atrodo, kad jis gan plačiai apsiskaitęs, vilnietis ar gyvenęs Vilniuje, domėjęsis veiksnių ir ypač Kanados lietuvių gyvenimu. Rašosi jam sunkiai, todėl jo rašiniai rodo gan retai. Jis yra aiškus naujasis atelvis, dypukas. Vilny jis taikosi rašyti taip, kaip Vilniai reikia, tačiau ir stiliuje ir turiny kyši neįgudimas. Aiškiai Vilnyje naujas žmogus.

Petras Šaltys žiauriai puola Brazaitį-Ambrazevičių ir jam suverčia visus frontininkų ir net tautininkų nuopelnus ir nuodėmes, ypač iš to meto, kai Ambrazevičius vadovavo laikinajai vyriausybei.

Deja, tie užpildinėjimai yra jau senas ir nusibodęs tarybinis arkliukas. Laikinoji vyriausybė 1941 metais ne visur išsilakė tinkamoje aukštumoje. Bet vis tik būtų naivu laukti, kad tada ir Ambrazevičius ir visa lietuvių tauta būtų verkę išvejamų rusų, kad būtų pamiršę čia pat stotyse vagonuose tūkstančius dusinamų nekaltų žmonių. O kai vienas kitas grįžo nesušaudytas iš Červenės, argi lietuvių tauta, vietoj pasibaisėjimo NKVD darbais, turėjo grįžusius užmušti?

Šiandien būtų logiška neginti to, kas jau neapginama, nesmerkti to, kas nesuniekinama. Ne tik stalininis asmenybės kultas, bet ir pati tarybinės santvarkos įgyvendinimo praktika privirė tokios košės ir nekaltu krauju taip susitėpė, kad daugelio net ir pasmerktųjų rehabilitacija neišvengiama.

Uoliai slepiant faktus, tarybinė Lietuvoj jaunoji karta gali būti nutelkama ir vienaip ir kitaip. Bet nėra įmanoma nuo tautos faktus slėpti amžinai, tuo labiau — neįmanoma faktus sunaikinti. Bolševikams būtų pravartu ne 1941 metų visokius Rainius ir Červenės slėpti, ne lietuvių tautos gelbėjimosi pastangas niekinti. Jei nieko kito neišgalvojama, tai jau būtų jiems geriau apie tuos laikus tylėti. Bet nauja dipukinė kilmės firma "Petras Šaltys" nieko daugiau — pigiai siūlosi į išdavikus. Šitokiomis temomis su juo ir kalbėti nėra reikalo. Verta tik priminti.

Albinas Morkus, Šalčio pirmatakas, jau Vilniuje. Vilniuje rašytojai ir žurnalistai klausėsi jo pranešimo. Sako, "bendros Amerikos gyvenimo nuotaikos, pasižymintios pesimizmu, skverbiasi į dalies išievių inteligentų gyvenimą, kūrybinę jų veiklą. Tik pažangtųjų organizacijų veikla kupina optimizmo..."

Taip, Morkau, optimizmo pas pažanguosius daug. Tik ne "Kraft durch Freude," o — "Freude durch Kraft" (atseit — džiugumas pačiu paskutinioju senatvės kveptelėjimu). Išeivijos kultūrinis gyvenimas turi nepaprastai sunkias sąlygas. Bet to gyvenimo vertybė ir jo sunkumai, o taip pat ir to gyvenimo galumas turi kitokias šaknis, kaip jas dabar mėgina atvaizduoti A. Morkus.

Štai išėjo du "Terros" leidiniai: S. Salminen "Katryna" (1,000 egz.) ir M. Katiliškio "Šventadienis už miesto" (2,000

egz.). Tiražai, kaip matome nedideli, knygos pusėtinai brangios. Bet jas išpirks tie, kurie, pagal A. Morkų, žūsta pesimizme. O iš viso tiražo nei trijų egz. nereiks tiems, kurie, pagal A. Morkų, pilni optimizmo. Be to, mūsų sąlygų ir visgi tūkstantinių tiražų akivaizdoje nėra ko žavėtis ir dabartinės Lietuvos kokios dešimties tūkstančių tiražų; pagal pesimizmą grimstančius išievius, tarybinės Lietuvos knygų tiražai, proporcingai gyventojams, turėtų būti bent penkeriopa ar net dešimterliopa didesni už ten turimus dabartinius.

Kultūriniai ryšiai su tėvyne yra apsunkinti nepaprastai didelių problemų. Tos problemos išsprendžiamos, sunkumai nugalimi, tačiau A. Morkus prieš neatliko. Vietoj pareigų, jis Vilniuje savo naujiesiems draugams pučia "Tėvynės balso" stilliaus "arabus."

Petras Šaltys irgi nieko geresnio nežada.

Ar tai, ką šie vyrai mokėjo, yra tikroji kaina už kultūrinius ryšius? (Eina labai daug klausukų, kurie reikėtų, kad čia atsakymas labai svarbus).

ŠVARUS ŽEMĖS ŪKIS

"... Karvidės, kur švaru, gražu, sveika ir spartu. Mechanizuotas melžimas, šėrimas, valymas, Pienas bidonais, didžiuliais lakais, cilindrais supilstomas, pasterizuojamas, atšaldomas, pilstomas į butelius... Viščiukų peryklos, inkubatoriai... Net miela stebėt, kokia ten tvarka..."

Taip rašo apie Tarybų Sąjungos žemės ūkį "specialiai Laisvei" Jonas Kaškaitis, repatriantas iš Amerikos. Tikrai nuostabu — net ir pienas pilstomas į butelius!

Įdomu, kokiam kolchoze ar sovchoze Jonas Kaškaitis visa tai matė? Nieko panašaus, Kaškaitis jokio kolchozo nelankė. Jis atsilankė periodinės spaudos parodoje Vilniuje. Ten ir matė visas tas žemės ūkio grožybes. Žinoma, grožybės buvo tik aprašytos ir nupieštos. Kaškaičiui užteko pažiūrėti.

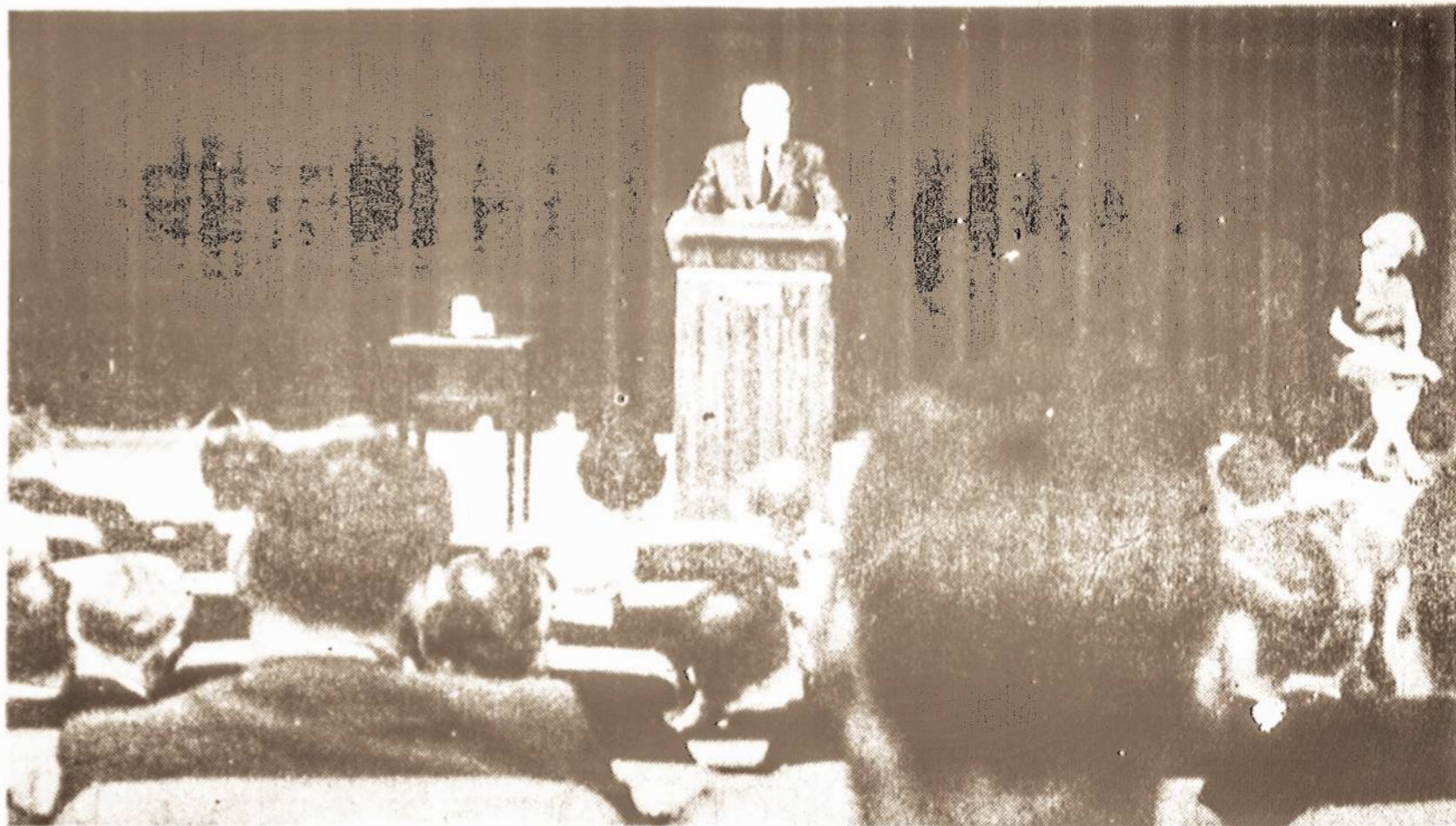
Mūsų išmanymu, būtų daug geresnis būdas tikram vaizdui susidaryti — apilankyti kokią žemės ūkio įmonę ir pamatyti pačiam. Mes manome, kad įkyriam lankytojų vis tiek kokia nekantri karvė būtų bandžiusi uodega perbraukti per abrožą... Gal būtų pajutęs ir tikro aromato, ne tokio, kaip spaudos parodoje...

Tiek to, Tame pat Laisvės numery tik kitoje vietoje kalbama apie snobus. Cituojant "Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodyną", snobas — "tuščias, paviršutiniškas žmogus, garbinantis visa, kas priimta vad. 'aukštesnėje', buržuazinėje visuomenėje".

Tai pagal tarybinį žodyną išiečių, jog tarybinėje santvarkoje snobų iš viso negali būti. Žinoma, toks teigimas yra jau daugiau kaip snobiškas. Pats Kaškaitis yra labai ryškus snobas: "tuščias, paviršutiniškas žmogus, garbinantis visa, kas priimta ... tarybinėje visuomenėje."

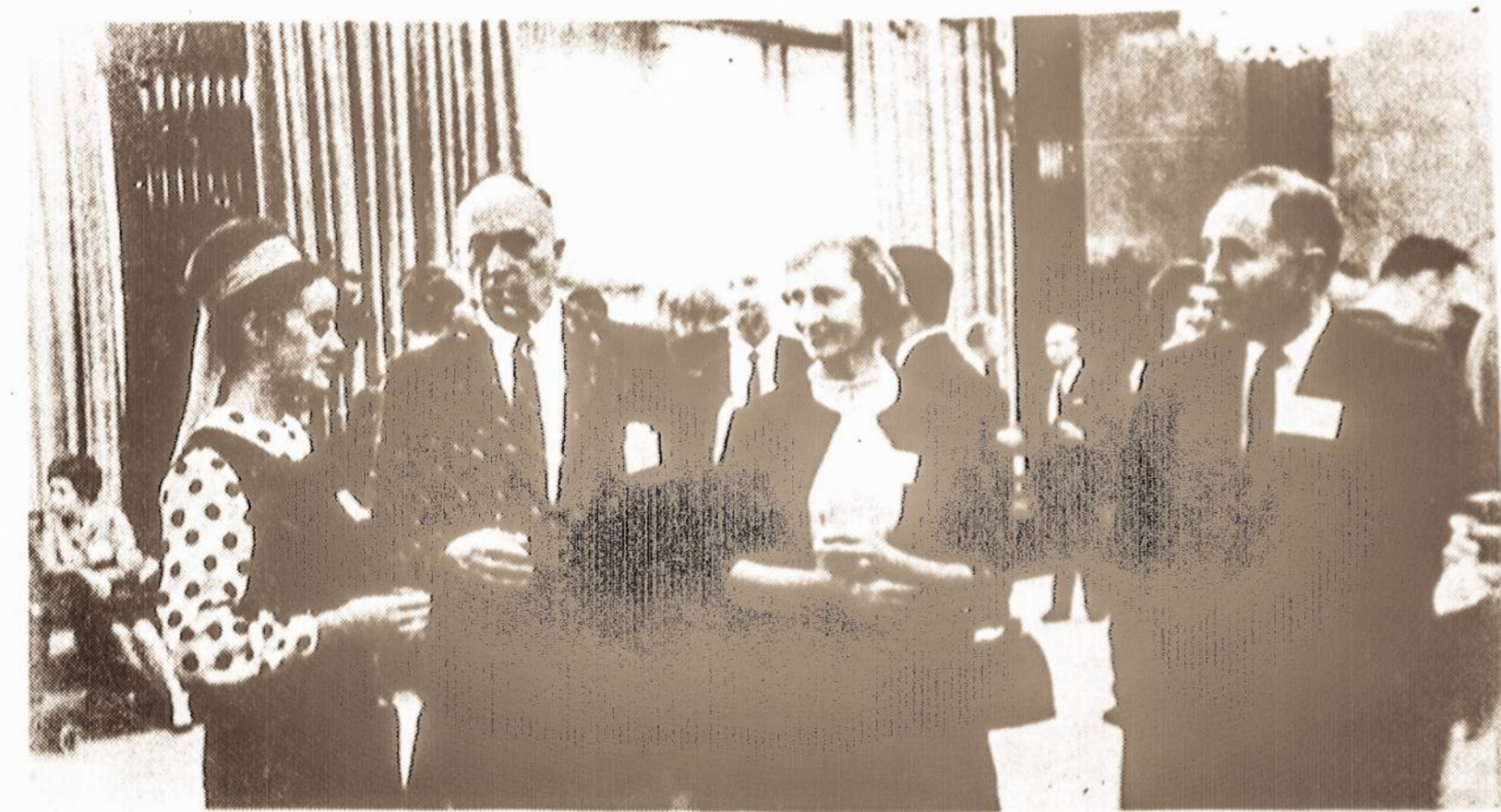
Tai pagal tarybinį žodyną išiečių, jog

Tęsiama 5 psl.

Valstybės Departamento suorganizuotoje spaudos konferencijoje kalba Averell Harriman, kuris, atrodo, labai nemėgsta laikraštininkų klausimų apie Baltijos tautas. W. Allen pasiteiravus, kokia yra dabartinė padėtis su Baltijos valstybėmis, Averell Harriman gana piktai atsakė, kad tuo klausimu Maskvoje nebuvę jokių diskusijų.

V. Tyshliavienės nuotrauka

Da is priėmimo Valstybės Departamente Washingtono spaudos konferencijos metu. Viršuje - Tarulienė, E. Vainiūnienė iš Philadelphijos, J. Tarulis ir Krivickienė atstovavę Chicagos Draugą. Apačioje: ispanų laikraščio atstovė, Naujienų atstovas W. Allen, Krivickienė ir G. Valucheck.

V. Tysliavienės nuotraukos

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

Mūsų Lietuviškoji Enciklopedija taria, kad snobas — "asmuo, besimušas į jam svetimą aukštesnę aplinką ir dedąsis, kad ji jam sava; besivaikšas paskutinės 'aukštosios mados' meno skonyje, autorių rinkimesi, etc. daryti elitinio išprusimo, intelektualinio pažangumo, etc. įspūdziai". O Didysis Herderis prideda: "Der Snob — ein Geck" (maždaug — pliuškis). Čia užtinkame ir paaiškinimą, kad XVIII a. Kembridžo matrikuluose nebajorai buvo atžymimi lotynišku "sine nobilitate", sutrumpintai — "s. nob.", o dar labiau sutrumpintai — "snob". Mūsų šioje Vakarų nacionalistų spaudoje įsigalėjo snobiškas paprotys neigti viską, kas tik iš tėvynės.

Jeigu tik prireikia — snobas gardžiuiasi ir karvų mėšlo kvapais, bet irgi jei prireikia — snobui dvokia ir jo gimtasis kraštas.

IŠ TIESOS PAŠTO

"Praėjo trys metų ketvirčiai, per juos redakcija gavo 21.788 laiškus. 2575 laišku išspausdinti. Redakcija nuoširdžiai dėkoja skaitytojams už gerus patarimus, už pasiūlytas temas." — rašo vilniškė Tiesa (X, 6).

Ne tik Tiesa, bet ir kiti tarybiniai laikraščiai turi laišku skyrius. Jie visi per kiekvieną mėnesį praleidžia tūkstančius laišku. Kas galėtų įtarti, kad Lietuvoje laikraščiai blogai informuoti apie gyventojų būklę?

Tarybinis laikraštis neatsiranda vien todėl, kad tai būtų reikalinga pasisakyti kokiam grupei, ar kad kas nori biznį padaryti. Ne, yra kas apsvarsto laikraščio reikalingumą.

Tokiu pagrindu leidžiamų laikraščių ir uždavinių yra reikšmingi. Laikraščiai turi laišku skyrius. Laiškų čia laukiama ne vien tam, kad būtų iš ko sudaryti dienraščio pletkų puslapį. Laiškuose telpa projektų, pasiūlymų, sumanymų, skundų ir t. t. Redakcija tik dalį šios medžiagos sunaudoja pati. Daugelis sumanymų ir projektų patenka į tas įstaigas, kurioms toji medžiaga ir atitinka. O redakcija tokiu atveju nori žinoti, ar įstaigai pasiūlyti medžiaga nuėjo į krepšį ar kitaip sunaudota. Ir taip sutvarkyta, kad įstaigos negali redaktorius ignoruoti.

Daugelis laišku redakcijoms kalba apie įvairius nusikaltimus, apsileidimus, neteisybes. Redakcija laišku pėdsakais siunčia savo korespondentą. Korespondentai yra ne kokie mėgėjai, bet įgudę profesionalai, kartais niekam ir nejučiant surenka dešimteriopai daugiau medžiagos, negu laišku autorius rašo. Vargas tada melagingo skundo rašytojui! Dar didesnis vargas tam, kurį ištiria ir randa pagrįstų priekaištų. Vae victis!

Atrodo, kad pernai Dan Kuraitis Vilniuje, žinomas tarybinės santvarkos spaudytojas, pradėjo net ir nesuprato, ką tai reiškia, kad jį aplankė Tiesos korespondentas. Už tai ir jo rolė buvo tokia juokinga.

TUŠTI PONIOS ČEKIENĖS RŪPESČIAI

E. Čekienė Dirvoje (X, 4) guodžias radusi gerai išikūrusį buv. nepriklausomos Lietuvos valdininką ir iš jo ne tik negavusi premijų pinigų, bet net ir lietuviškos knygos neįsiūlusi. Radusi ir su labai garbinga lietuviška praeitimi buvusį karininką, dabar gerai išikūrusį, bet jau be garbingos lietuviškos dabarties.

Žinoma, žmogui pikta. Kadaisė buvusi ori didybė, žvaigždėti antpečiai, pažalioję akselbantai, tupčiojimai aplink ekselencijas... — visa tai ant svarstyklių neatsvėrė vieno vienintelio dolerio. "Och jūs godos, davatkiškos godos! Jeigu jus išguldytum žodžiais, padorumas pasaulyje būtų neįmanomas" (P. Skodžius, Didysis susivienijimas, Vilnius, 1963 m.). Taigi, norint išgelbėti pasaulinį padorumą, geriau jau apie patriotinių davatku godas viešai ir nekalbėti!

Ponia Čekienė man labai primena seno rūstaus prabaščiaus pamokslus, kuris plūsdavo nelankančius bažnyčios. Rūsčius žodžius, deja, girdėdavo tik bažnyčią lankančiai. Lygiai taip nepasiekia taikinio ir Dirva, kurioje Čekienė pikta primena paklydėliams jų tautines pareigas. Man atrodo, šiokių tokių vilčių pasiekti tas paklydusias avis susidarytų tik tuo atveju, jei spaudoje apie tas avis būtų kalbama konkrečiau; pavarde su šiek tiek biografijos, dabartiniu adresu ir t. t.

Reikia vyriskesnės tėvo rankos

Iš Bostono u-to į Tufto persikėlęs amerikiečiui gerai žinomas ir gerbiamas iškrypstančio jaunimo klausimo žinovas prof. dr. Kvaraciejus The Nation žurnalui parašė įdomų rašinį, kurį komentuoja Bostono Herald, Profesorius mano, kad Tėvų ir Mokytojų (PTA) organizacija Amerikoje šlubuoja todėl, kad turi daugiau moterų negu vyrų savo vadovybėje. Amerikos jauniui tinkamai auklėti, sako, pirmoje eilėje reikia kietesnės tėvo-vyro rankos, nei motinos — moteriškosios.

JAV Kongreso knygyne dirbęs prof. V. Stankus paruošė antrą papildytą laidą savo 1958 m. išleistos knygos "Institutions of USSR Active in Arctic Research and Development." Budistų žurnalas Indijoje išspausdino jo "The Star from the East and Asoka's Wheel." Be abejo, profesorius kai ką sukurtų ir lituanistikai jei norėtų?

Draugo V. Bgd. perskaitė 1500 mūsų liaudies dainų (iš Vėluonos apskrities), kurias trim tomis pereitame šimtmečiuose išleido Juškevičius. Stebisi, kad tik 55-iose kalbama apie arimą jaučiais ar jų ganymą. Arimas arkliams visai neminimas, nes žirgai vartojami tik joti. Kaip ir kodėl jaučiai mūsų dainose atsirado? V. Bgd. cituoja vokiečių kun. Schmidatą. Esą, "daugelis kultūrų pirm indo-europėnų Europoje galvijų ūkį žinojo iš seniau bent tiek, kad jaučius naudojo kaip traukimo jėgą plūgui ir vežimui, tačiau nenaudojo kaip pieno šaltinio." Kažkodėl neprisiėmė jokių kultūrų, vartojusių jaučio pieną?

Anglų kalba tėvų marijonų leidžiamas The Marian apie save skelbia, kad kas mėnesį spausdinama 7,000 egz. iš tai kainuoja \$1900.

Afrikos Rhodesijoje jau 25 metus misijonieriaus darbą dirba lietuvis tėvas jėzuitas St. Tamkvartis,

gimęs Veiverių apylinkėje, į ordiną įstojęs Kaune 1929 m. Pasakoja, kad juodoji Afrika nenorinti jokios, net mažiausios, baltųjų globos, ir šie rūpinasi iš čia išsikelti.

Vienas lietuvis inžinierius su žmona ir dviem dukrom 3 savaites važinėjo Vakarų Europoje, matė net popiežių. Kelionėje praleido \$2,500, tačiau neįjuto reikalo atsilankyti Vilniuje!

Kur tų lietuvių nėra! Indonezijos sostinėje Djakartoje JAV ambasadoje kaip sekretorė dirba Ivona Neveravičiūtė (rašytojo Neveravičiaus duktė). Čia ji sutikusi Urugvajaus diplomata, JT įgaliotinio žmoną lietuvaitę Aldoną Kundrotaitę, dabar Echanziene.

Visokių čigonų turime. Naujienose tulas Greitjurgis girtasi kad iš giminių Lietuvoje susilaukęs net 20 tenyksių leidinių. Atsilygindamas jiems nusiuntęs — maldaknygę! Vėliau pridėjęs ir kitų. Aišku, okupantas nei vienos nepraleido!

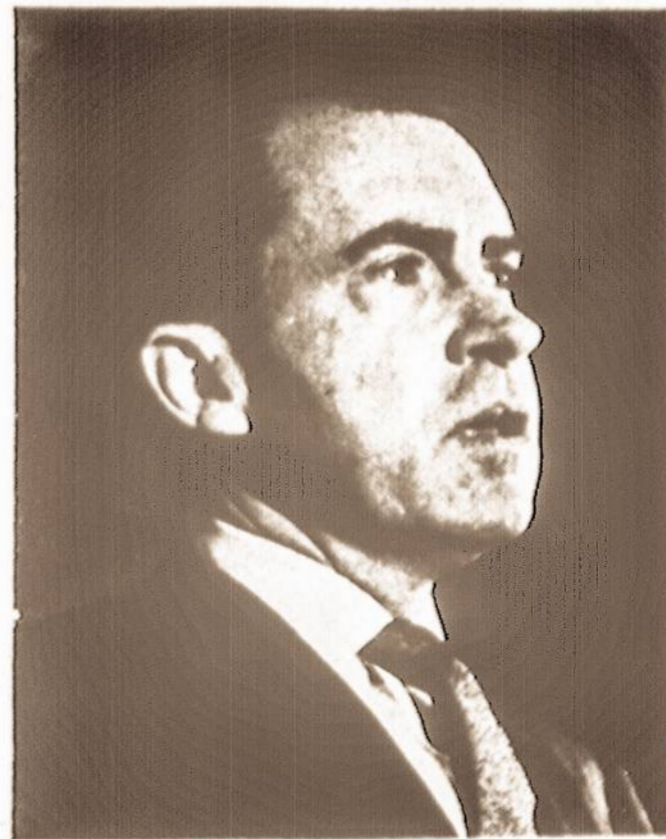
Tėviškės Žiburiai išseivijos dalies pasyvų sedėjimą istorijos Laukimų Salėje vadina "Gerojo dėdės politika: sėdėti už Amerikos pečių ir laukti, kada dėdė viską padarys. Tai savinaudiška laikysena. Kuo turime remti kovą už Lietuvos laisvę? Pirmon galvon — savo pajėgomis!"

Beisbolės sviedėjas lietuvis Poderis pasižymėjo padedamas Dodgers komandai laimėti čempionatą, o tuo tarpu mūsų spauda pasižymėjo šį čia gimusio jaunuolio sportinį žygdarbį tylomis praleisdama.

Darbininkas komentuoja New Yorko žydų rabino Movšovičiaus kelionę į Vilnių. Girdi, susilaukė Sovietiškoje Litvos neapykantos, nes atvyko pasitikrinti kokioje padėtyje yra žydų tikėjimas

Tęsiama 8 psl.

RICHARD NIXON APIE RYTŲ EUROPOS VALSTYBES

Richard M. Nixon J. N. Tysliavos nuotr.

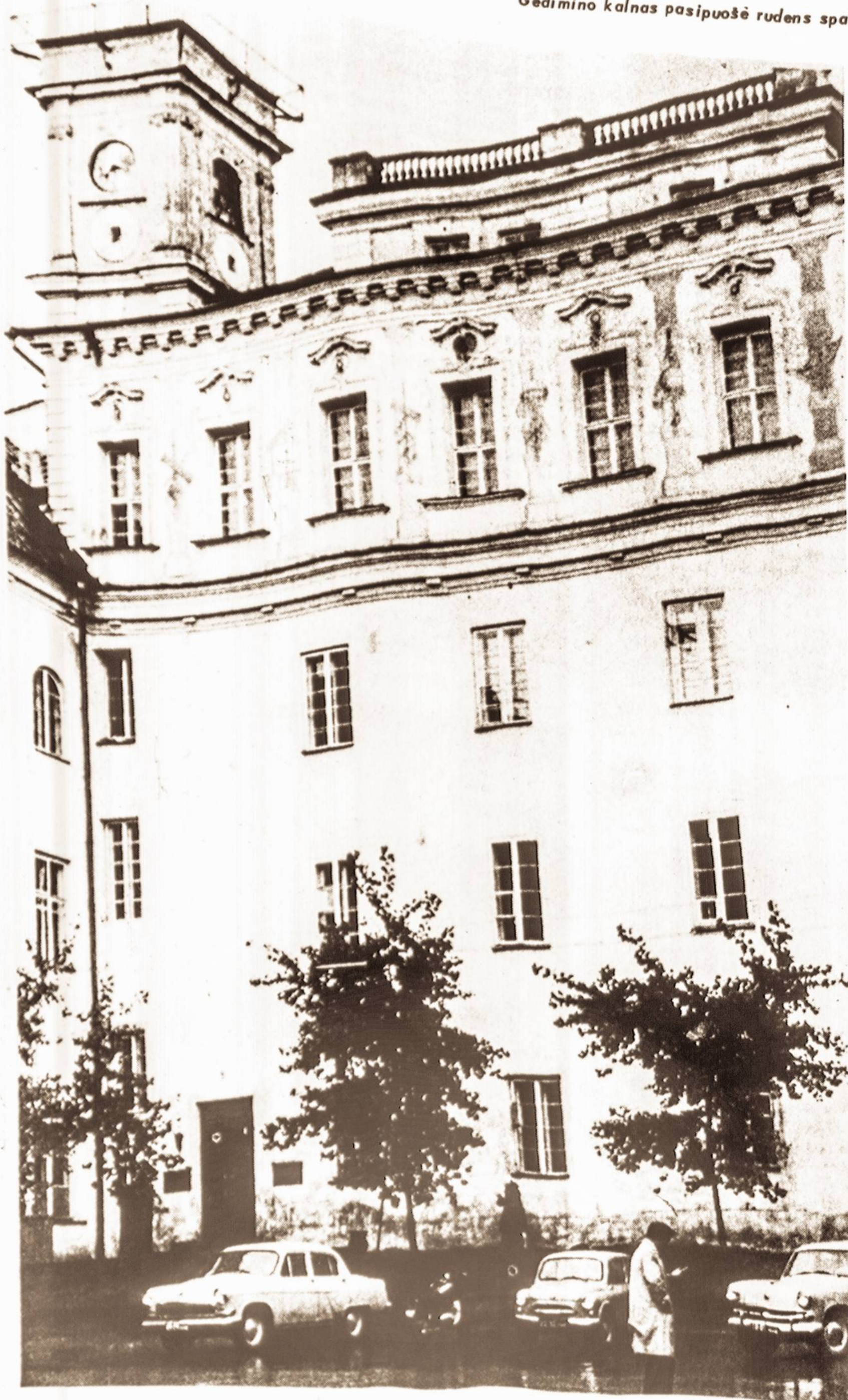
JAV Kongresas 1959 m. paskelbė Captive Nations rezoliuciją, raginusių laisvuosius melstis už nelaisvuosius už geležinės uždangos. Netrukus po to vizitavau Sovietijos diktatorių ir jis storiaričiai nusikėlė, pareikšdamas kad sėdi ant parako statinės. Jis žino, kad milžiniškoji Rytų Europos žmonių dauguma — R. Vokietijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, Bulgarijoje ir Rumunijoje — nekenčia savo komunistinių valdžių ir prieš ją sukiltų, jei tik pajustų progą laimėti. Chruščevas žino, kad ir savo istorija ir išgyvenimais Rytų Europos tautos nekenčia ir bijo rusų imperIALIZMO. Jis žino, kad, jei tik leistų, milijonai bėgtų iš už geležinės uždangos apsigyventi Amerikoje. Jis žino, kad, nežiūrint to, jog Amerika neparėmė vengrų sukilimo 1956 m., pavergtosios tautos po senovei į Ameriką žiūri kaip į pagrindinę viltį kada nors susigrąžinti laisvę.

RICHARD M. NIXON, The Post žurnale

Gedimino kalnas pasipuošė rudens spalvų varšomis.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Prie Vilniaus Universiteto, dabar vadinamo Kapsuko vardu.

O, VILNIAUS NEPAMIRŠK!

Atkelta iš 1 psl.

da prieš 43 metus Vilniaus gatvėmis žygiavo Želigovskis. Nemenu tu, nes tada tik buvau dviejų dienų amžias, o šalia manęs trilūsė mano Motina. Visada atsimindavau, kad ji mane pagimdė tą dieną, kai lenkai su lietuviais pasirašė Suvalkų sutartį, pagal kurią Vilnius buvo pripa-

žintas Lietuvai, bet kurią po dviejų dienų jie sulaužė. Dabar, po 43 metų, tomis pačiomis spalio dienomis aš trilūsė, o lovoje – mirties patalė – guli mano Motina.

Kad ir skausmo surankinta širdimi, pro rūpesčius ir ašaras mačiau ir auksiniais rudens drabužiais bespindintį Vilnių, o pasąmonėje glūdėjo ilgų metų įkalti žodžiai: "O, Vilniaus nepamiršk, Lietuvai!"

PRIEŠ 50 METŲ

(IŠ J. O. ŠIRVYDO 1913 METŲ DIENORAŠČIO)

Vasario 5: Darbovietėje apskčiai laiko knygų paskaityti ar straipsnių Vienybėi paruošti. Vakare vaistinininkas V. Daunora prašė bent pora vakarų savaitėje padėti jam raštinės darbus.

Vasario 6: Redakcijoje patyriau, su Paukščiu visai blogai. Daillninkas K. Brazys be galo susirūpinęs, nes vienas reikalų vesti negali, o padėti nėra kam. Atvyko V. K. Račkauskas ir P. Mikolainis – vis kalbame apie bendrovės kūrimą Vienybėi leisti. Siūvėjų streikas tebeina.

Vasario 7: Darbovietėje per visą dieną tik dvi poros leidimų atėjo, todėl daug laisvo laiko. Redakcijoje patyriau, Paukštys visai neina geryn, svajoja kurti "didelį biznį", pakviesti prez. Rooseveltą (Teodorą) jį vesti. Gydytojai pataria patalpinti privatnėn polsio vieton. Jei nepasitaisytu, tai į – beprotam! Koks bailsus mums visiems smūgis! Parašiau Olšauskui Chicago aple krizę Vienybėje ir patariau prisidėti padėti Brazilui laikytis.

Vasario 8: Teisme apklausinėjo Bagočių. Redakcijoje Brazys, Mikolainis, atrodo, linkę sudaryti partnerystę ir kviečia mane, bet aš į tiesioginį biznį eiti nenoriu.

Vasario 9: Sekmadienis. Po pietų nuvykau Paukščio lankyti. Ašaros išsiveržė jį pamačius, prie lovos pririštą, svajojantį didelius planus: statyti milžiniškas dirbtuves, kur lietuviams tektų geriausį darbą. Sakė, važiuosias Romon pas popiežių, o, po to, pas Amerikos prezidė. Vakare iš redakcijos su Martum nuvykome į amerikiečių demokratų klubą, kur įsirašiau nariu. Senatorius Carroll davė laišką teisėjui, kuris sprendžią Vienybės bylą, rekomenduodamas padėti kuo gali.

Vasario 10: Iš darbovietės iškvietė mane po pietų teisme liudyti Bagočiaus byloje prieš Vienybę, bet neteko liudyti. Vis dar apklausinėjo Bagočių ir priverstė prisipažinti eilėje neteisybių.

Bus daugiau

Lietuvoje...

Vilniuje išleistas Zigmo Gėlės (Gaidamavičiaus) raštų rinkinys. Atspausa \$5,000 egz. Viso 239 pusl. Tai buvęs Vienybės bendradarbis. Kai poetas 1912 m. mirė, Vienybės redakcija ir leidėjai tarėsi su lietuviais studentais Maskvoje išleisti jo raštus Amerikoje. Sutrukde I Pas. karas, Džiugu, kad gabaus jaunuolio (mirė vos 18-tus metus eidamas) raštai bent po 50 metų išvydo šviesą.

Amerikoje lankęsis poetas Justinas Marcinkevičius Vilniaus Tiesai parašė eilėraščių — "Tragiškoji Amerika, kur esą "Tiek daug tikro, tiek daug netikro!"

Maskvoje suruoštas vakaras pagerbti pernai ten lankiusį amerikietį poetą Robertą Frostą. Kalbą pasakė ir E. Mieželaitis, apibūdinęs Frostą kaip humanistą.

Kompozitorius A. Račiūnas, pagal J. Mackonio libretą sukūrė operą — Saulės Miestas. Vaizduojami tobulėsni, bendruomeniškesnio gyvenimo vaizdai ateityje.

Valstybinis Dainų ir Šokių ansamblis be Prie Ežerėlio sukūrė naują vaizdelį — Laimės Nemunėlis, tinkamą rodyti nedidelėse Lietuvos užkampių scenose.

1903–1915 metais Rygoje gyvenęs Tadas Balanda parašė 352 psl. Rygos Lietuvos Teatro istoriją. Svarsto 1894–1917 metų tarpsnį. Pirmoje vaidintojų grupėje. — Kanklės —, kaip žinoma, dalyvavo kamaletis socialdemokratas Jurgis Smalstys. Kitoje grupėje vaidino Vytautas Putna, vėliau Stalino nužudytas.

Molėtuose Vilniaus Tiesos bendradarbę "sukrėtusi" žinia, būtent, kad veik pusė kolchozų vadovų buvo milicijos jau areštuoti už girtą vairavimą automobilių. Jei kolchoziniškams būtų tikrą demokratine laisvė patiems vadovus išsirinkti, gal girtuoklių nebūtų?

Tai pačiai Tiesai akys stulbsta dėl kolchoziniškės laidotuvių Skapiškio apylinkėje. Esą, "nei kolchozo valdyba, nei partinės organizacijos nepasirūpino laidotuviams. Jomis pasirūpino "davatkėlės" (?), apmokėjusios klebonui iš už gedulo mišias ir už palydėjimą į kapus ir pamokslą čia." Darbininkas Amerikoje gi pasakoja, jog Lietuvoje esą griežtai uždrausta kunigams lydėti numirėlius į kapus! Kuriai dabar spaudai tikėti: — ar tai, kuri "naujinasi Kristuje", ar tai, kuri kvailai ir žiauriai vis prieš Kristų kovoja?

Baltų ir slavų kalbų tikrieji senovės santykiai mokslo dar kaip reikiant neištirti. Vieni mano, kad baltų kalbos išsirusios iš slavų (todėl mūsų "galva, karvė" panašu rusų "golova, korova"). Kiti sako, kad senovėje baltų ir slavų protėviai buvę labai artimi kaimynai ir užtat apščiai vienas nuo kito "prisiskolinę." Bulgarijoje (kur dr. Basanavičius 25 metus gyveno) įvyko V-tas tarptautinis slavistų suvažiavimas nutaręs sudaryti specialų liukos tautų komitetą studijuoti baltų-slavų kalbų santykiam. Pirmininku paskirtas Vilniaus u-to prof. K. Korsakas. Komitete yra ir Lietuvos draugas prancūzas Šmitleinas.

Pudenėjančiame Vilniuje. Prie autobusų sustojimo vietos - kiekvienas savais rūpesčiais užsiėmęs.

Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje.

Resikeičiantis Vilniaus vaizdas - prie lūšnelių dygsta mūriniai blokai.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Prie Motinos ligos patalo spalio pradžioje Vilniaus ligoninėje susirinkę: iš k. į d.: duktė Salomėja Narkėliūnaitė iš Amerikos, brolis Kazimieras iš Tallino-Estijos ir kita duktė iš Salamiankos. Trūksta dar vienos dukters, kuri buvo palikusi prie vaikų.

VIENYBĘ BAIGIANT RUOŠTI SPAUDAI SPALIO 24 VAKARĄ IŠ LIETUVOS ATĖJO SEKANČIO TURINIO TELEGRAMA:

"Dvidešimt antrą spalio mirė Motina Konstancija Narkėliūnienė. Reiškiau užuojautą. Žukauskas".

Kartu su Salomėja, jos Motinos mirtį giliai liūdi Vienybės leidėja, redaktorai, bendradarbiai ir skaitytojai.

Visų vardų užuojautą reiškia V. TYSLIAVIENĖ

4,000 MYLIŲ APLINK DIDZIUOSIUS EŽERUS

TĖSINYS

Norėdami vėl priartėti prie Didžiųjų ežerų, iš Ottawos pasukome į Kingstoną, kur šv. Laurencijaus upė išteka iš Ontario ežero.

Kingstonas buvo Kanados sostinė, amerikiečiams atsiskyrus nuo Anglijos karaliaus. Dar ir šiandien čia išlikęs Henrio fortas, kuris Kanados lojalistus turėjo ginti nuo Anglijai neištikimų amerikiečių. Forto įrengtas muziejus, kuriame išsaugoti praeito šimtmečio vidurio ginklai, uniformos ir kitokie kareivių gyvenimo reikmenys.

Forto gynyba turėjo vykti keliais etapais. Pirmose linijose esantieji kareiviai puolimo metu būtų buvę užrakinti už sunkių geležinių durų, kad nepabėgtų. Laimė tiems kareivėliams, kad tokio puolimo niekad nebuvo, nes amerikiečiai sienu su Kanada klausimą išsprendė taikiai būdu.

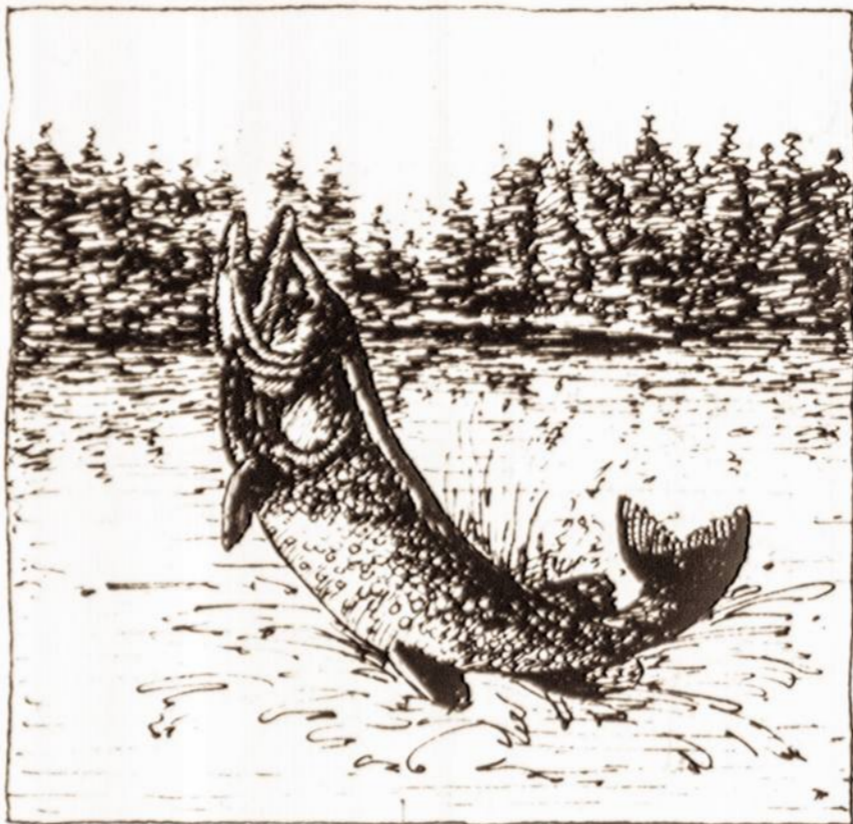
LIETUVIŲ DAILININKŲ REZIDENCIJA

Lietuviams Kingstonas dar įdomus ir tuo, kad čia gyvena garsioji kilimų audėja Tamošaitienė su savo vyru dailininku.

Aplanke fortą, vėl tesėm savo kelionę Toronto link, vos galėdami atsispirti pagundai padaryti pusiaudienio ekskursiją laivu šv. Laurencijaus upe žemyn. Toje upėje, kuri su Amazonu P. Amerikoje laikoma pasaulyje plačiausia, tarp Kingstono ir Brokvilės, 50 mylių ruože yra 1,000 salų ir salelių.

Iš Kingstono į Torontą eina viena iš pirmųjų Kanados autostradų — 401-asis kelias. Bet mes, norėdami pasidžiaugti Ontario ežero pakrantėmis, pasukome šunkeliu. Ir čia greitai išsipildė lietuviško priežodžio "nemesk kelio dėl takelio" teisingumas.

Kokį pusvalandį pavažiavę, privažiavome kažkokio dvaro mūrinę tvorą ir vartus su užrašu, kad pravažiavimo nėra. Apsisukom ir grįžom keliolika mylių atgal. Bevažiudami toliau, neradom viešbučio ir, jau

Pagauk mane! - Tokios gražuolės šokinėjo prieš mūsų akis Kvintės įlankoje, Ontarijo ežere. O pagauti negalėjom.

gerokai sutemus, prisiartinam prie vietos, kur kelias tiesiog sulindo į ežerą. Vėl grįžom atgal, nes pagalvojom, kad, jei čia keltas ir būtų, tai tikriausiai taip vėlai vakare nebevaikščiotų.

NEI ŠUNŲ NEBEBIJOJOM

Pamatę švieses prie kelio, nuėjom į pirmojo ūkininko sodybą klausyt kelio. Šis paaiškino, kad reikia arba grįžt į Kingstoną, 40 mylių, arba keltis keltu į Piktoną. Pasirodo, keltas vaikšto visą naktį.

Grįžom prie ežero ir laukėm, kol mus perveš į kitą pusę. Ilgai lauktinereikėjo. Po kokios 10 min. kelionės atsidadūrėm už dyką kitoje įlankos pusėje, netoli Piktono miestelio. Aukštai ant kalno pamatėm raudoną reklamą, skelbiančią MOTEL. Nebeieškojom šį kartą nei grožio, nei pigumo. Ir savininkas, atrodo, atspėjo mūsų beviltišką padėtį ir nulupo po \$12 už kambarį.

Iš ryto pamatėm, kad vieta čia tikrai graži. Kažkokiu būdu kalno viršuje buvo ežeras, smarkiai pakeldamas šis miestelio turistinę vertę. Už tai ir mūsų apsiostojimo vietos buvo "Kalno ežero viešbutis ir kurortas".

Sekantis mūsų kelionės tikslas Belvilė, prie Kvintės įlankos Ontarijo ežere, vos 110 mylių nuo Toronto. Norėjom dėdę aplankyti, kuris čia savo "laimę" atrado, iš pradžių tvarkęs vištų ūkį, paskui nusipirkęs keletą sklypų žemės, kuri gerokai pabrango per 10 metų ir pagaliau įsigijęs kelius namus ir gerai apmokamą darbą "Corbin" spygnų fabrike.

IŠEINAM ŽUVAUTI

Kadangi vienas mūsų kelionės tikslų buvo pažuvauti Kanadoje, tai išsiprašėm dėdę, kad vestų mus į vietą, kur yra daugiausia lydzijų ir ešerių. Iki šiol, lankydami Montrealį, Ottawą ir Kingstoną, lyg ir nebuvom turėję progos pažvejoti.

Nusivedė mus dėdė prie mažos upelės žiočių, kuri įteka į Kvintės įlanką. Vakarą toks ramus. Vanduo kaip veidrodis. Mes pradėdam vert ant kabliukų sliokus su didžiausiomis viltimis pagauti tokią žuvį, kokios joks pažįstamas Wisconsin dar nebuvo ištraukęs. Mūsų optimizmui sustiprinti, netoliese plaukštelė vanduo ir sutviska šuoli darančios lydekos šonas.

Užsikabina mums pirmas ešeriuokas, kaip silkutė didumo. Net slieko vargšas nespėjęs nuryti. Nukabinam šį pirmūną nuo kabliuko ir tą patį slieka vėl užmetam. Tuoj pat užsikabina ir antras, ir trečias. Greitai mes ir skaičių pametam. Bet didesnių žuvų kaip nėra, taip nėra. Jos tolumoje plaukštelė kaip undinė, o mes prie jų prielti negalim. Parsinešėm tą pavakarį kokį 40 tokių silkutės didumo ešeriuokų. Moterys net išsigando pamačiusios.

— Kas jas nuskus? — skundėsi.

Skutom visi lauke ant lentų. Susipiaustėm, susibardėm į tuos ešerių nugaros pelėkus, bet už tai, kai žuvėlės svieste iškepė, tai tokios skanios buvo, kad jokioje krautuvėje Amerikoje tokiu negausi pirkti.

Kitą rytą buvo sekmadienis, ir mes visi išspuošę išvažiavom į Belvilės šv. Juozapo bažnyčią mišiomis! Tai nauja parapija miestelio pakraštyje. Nelietuviška, mes lietuvių nėra pakankamai bažnyčiai išlaikyti. Pati bažnytėlė modernios statybos, be bokšto, viduje moderniškai įrengta. Centrinis altorius labai paprastas; ant didelio rudo kryžiaus balto metalo Kristus. Už kryžiaus mėlynų pinučių siena, kuri toliau nuo kryžiaus nudažyta rudai. Mums pripratus prie senų, labai turtingai atrodančių ir margai išdažytų lietuviškų bažnyčių Amerikoje, ši bažnytėlė atrodė tokia švarutė, tokia kuklūtė. Jos klebonas J. V. Baklis.

Tai gi, pirmą sekmadienį kelionėje Mišų išklaušėm Amerikos tautinėje bazilikoje Washingtone, antrą Belvilėje, o trečią jau tikėjimės vėl išgirsti lietuvišką "Pulkim ant kelių" šv. Antano bažnyčioje Ciceruje, Chicagos priemestyje.

DAINA IŠ TOLO

PRANAS NARVYDAS

Tas ponas mėgdavęs įvairius šposus, o ypač norėdavęs savo svečius palinksminti. Anais laikais visoje apylinkėje buvo daug krūmų, ganyklų. Apsistodavo tenai visa čigonų gurguolė, visas "abazas", kaip žmonės vadindavo. Čigonai buvo pagarsėję kaip geri muzikantai. Ponas įsakė pakviesti muzikantą, kad pasmuikuotų jaunimui šokant. O kad muzikantas būtų panašus į muzikantą, liepė ir tinkamais drabužiais jį aprengti.

Vakare, visiems gerai įsilinksminus, būrys merginų kryžstavo. Čigonas, neiškentęs, lipo per tvorą eiti į šokus, bet įkliuvo ir visą žiupono nugarą perplėšė.

Ponas liepė atvesti muzikantą, kad griežtų. Bernal attempė čigoną. Ponas, pamatęs tokį apiplyšusį muzikantą, liepė savo bernams, prisirišus prie tvoros, botagu jam kailį išperti. Ponas, norėdamas savo svečius palinksminti, sudarė tarytum valdinimą.

Dvaro bernal čigoną pririšo ant ilgos virvės prie tvoros, o patys, sustoję iš dviejų pusių, botagu drožė. Čigonėlis, kai pasileidžia bėgti į antrąją pusę, išsitem-

pus virvę jį perverčia. Čia antrasis bernas vėl botagu čiaukšt, ir vėl tas pats, o tuo tarpu merginų ir vyrų būrys dainuoja:

— Čigonėlį prikoros, prisirišę prie tvoros.

Gi vyrai:

— Už ką plakė čigoną? Kad sudraskė žiponą.

Ir taip iki social atsilinksmino visi. Ponas liepė čigoną atvesti, tas išsigandęs puolėsi prie pono kojų, bet šis liepė stovėti ir, išsitraukęs piniginę, davė čigonui porą rublių, liepė išgerti "arielkos" gerą stiklinę ir pasmuikuoti. Tai toks buvo Petraičių ponas.

Iš kur tas vienišas lietuvis, toli Illinoisaus valstybės laukuose atsiradęs, tą dainelę buvo išmokęs, taip ir neteko sužinoti, nes kitą dieną jis jau išsikraustė iš Centralijos, negalėjęs pakęsti vienumos.

(Pabaiga)

Reikia... Atkelta iš 5 psl.

ir kultūra Vilniuje. Reikia matyti, patriotingesnis ir drąsesnis už kai kuriuos mūšiškius, kurie Vilnių iš tolo lenkia.

Velionis popiežius Jonas senutei katalikų Bažnyčiai metė itališka žodį "agior-

namento" — įžengti į dabartinę dieną. Jo įpėdinis Paulius VI mano, čia geriau tiktų žodis "reforma." Pirmą kalbą antrajam Bažnyčios Susirinkimo posėdžiui jis priminė visą eilę tuščių suolų vyskupų eilėse — jų tarpe, kaip žinoma, tuščias ir Lietuvos vyskupų suolas. Jonas, sakoma, pravėręs Bažnyčios langą "kairėn". Paulius komunistams priminė, kad ir iš jų pusės privalu leisti per pravertą langą laisviau kvėpuoti. Taip dialogas ir eina, o mūsų Darbininkas kviečių pardavimą paskaitė "bendradarbiavimu"! Paprastai žmonės, jei badaujančiam, tai vadina krikščioniškumu (alkaną papenėti), o jei pirkti norinčiam, norinčiam, tai "bizniu."

Probate teismas Chicago-

je, sakoma, turįs apie \$100,000 įvairiais mirusių lietuvių palikimais, kuriems neatsisaukiama. Vienas didžiausių yra \$54,000 Pr. Minkaus, mirusio 1958 m.

A. Rimvydas Drauge (slapyvardė pasislėpęs) sprendžia: kadangi Pabaltijo valstybių klausimą nenorima JT tribūnoje kelti, Amerikos valdžios viršūnėse esama polinkio "Pabaltijo valstybių klausimą padėti į ilgąjį stalčių." Būty Rimvydžiui naudinga dirštelti į istoriją ir suskaityti visus atvejus, kuriais "kėlimais tribūnose" viena ar kita tauta buvo išlaisvintos.

STEBĖTOJAS

V. TYSLIAVIENĖS ĮSPĖDŽIAI "MANO APSILANKYMAS LIETUVOJE" BUS TĖSIAMI SEKANČIA SAVAITĖ.

THE Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. *Ona ir Jonas Valaičiai*

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
JOHN ORMAN AGENCY
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Moterys...

IŠ MOTERŲ VIENYBĖS SUSIRINKIMO: Spalio 17 d. Arūnų namuose Woodhavene įvyko Moterų Vienybės socialis susirinkimas, kuriame buvo pagerbtos dvi iš žymiausių narių - leva Mikolainienė, sulaukusi 80 metų amžiaus, ir Elena Kulber, jau ketvirtus metus einanti pirmininkės pareigas. Nuotraukose matoma - (viršuje) - leva Mikolainienė (kairėje) ir Elena Kulber (dešinėje) prie sukaktuvinio torto, kurį laiko Paulina Šimėnienė, buv. Moterų Vienybės pirmininkė, vadovavusi programai. Apačioje - vakaro šeimininkės: E. Povilanskienė, Gustaitienė, Klimienė ir Budraitienė. Viršuje (dešinėje nuotraukoje) - Moterų Vienybės narės - I. Briedienė, O. Mosechukienė ir E. Puodžiuvienė. Antrą nuotraukoje - buv. M. V. sekretorė Elena Venis ir Alice Karvelienė. Apačioje (dešinėje) Ursulė Bacevičienė, buv. M. V. pirmininkė, ir M. Šalinskienė, valdybos narė. Toliau stovi O. Budraitienė.

VISOS NUOTRAUKOS V. TYSLIAVIENĖS

Lietuvos dainos žvaigždė

JURGIS PAPARTIS

Town Hall saleje

Rašydamas apie solistę Lionę Jodis prieš jos koncertą š. m. rugsėjo 29 d. Town Hall salėje New Yorke, išskeldamas jos, kaip solistės aukštą balso kvalifikacijos ir pasiektus puikius, per ilgą metų mokymąsi ir lavinimąsi rezultatus — dainos grožio srityje, turėjau pabrėžti, kad tai nėra komplimentai, bet tik eilinis faktų konstatavimas.

Nūnai, po nepaprastai gražiai pavykusio koncerto, manau, visiems malonų girdėti, kaip apie solistę ašilėpė dviejų didžiausių New Yorke dienraščių The New York Times ir New York Herald Tribune korespondentai.

Howard Klein, New York Times korespondentas, pažymi:

"Solistė, mezosopranas Lionė Jodis, kuri dainavo pereiną naktį Town Hall salėje, yra gimusi Lietuvoje. Dainininkė tvirtai laikė žmonių vaizduotę per visą

koncertą, išskyrus, kada balsas keitėsi į dramatiškes ribas — siekiant aukštų gaidų. Jos žemas balsas buvo gilus, kertantis ir nesantis jėgų į aukštą gaidą. Jos balso kokybė buvo maloni ir priimtina. Geriausiai atliktos dainos buvo voikiškai.

Lietuvių ir kitų kompozitorių, įskaitant Handel, Ponicchielli, Faure, ir Debussy — buvo, giliai nuteikla.

Allan Brod buvo pirmą kartą parodytas New Yorke.

Tikimasi, kad solistė atėmė daugiau kreipė dėmesio į lyrines dainas, kadangi jose solistės įsigyvenimas buvo nuoširdus, šiltas ir mielas.

Dainininkės akompaniatorius muzikas Fritz Kramer buvo vienas geriausių.

Dienraščių New York Herald Tribune korespondentas Louis Snyder rašė:

Savo aukšto balso kokybe Lietuvos solistė mezosopranas Lionė Jodis publiką

žavėjo 5 kalbų debiute Town Hall salėje.

Aukšta balso jėga ir kokybė yra dainininkui dovana, kas — solistei Lionei Jodis natūralu. Bet tai dar nedaro dainininko išbaigto. Autoritetingas ir gilus asmenišką įsijungimas į kiekvieną programos dalyką su giliu pasiryžimu — galutiną išraišką tveria — ką dainininkė Lionė Jodis ir suteikė — anglų, italų, vokiečių, prancūzų ir lietuvių kalbomis su kiekvienu pasirodymu — taurių kompozitorių.

Tiesą sakius, grupė Lietuvos kompozitorių buvo nepažįstami, bet visi buvo perduoti solistės su dvasine jėga, aukšta kokybe, kas darė juos ir suprantamus ir malonius. Čia solistė reiškėsi visiškai laisvai, natūraliai ir ekspresyviai, kas ne taip sklandžiai jautėsi kitose kalbose."

Tešiama 10 psl.

VIENYBĖ

rengia

SPAUDOS BALIŲ

Šeštadienį, 8 val. vakare

1963 m. lapkričio 2 d.

Maspetho Lietuvių Piliėciu Klube

BUS VAKARIENĖ, GĖRIMAI, MENINĖ PROGRAMA
IP KONKURSAI. BILIJETAS ASMENIUI \$5.00.

Šokiams gros
JOE THOMAS ORKESTRAS

Šeimyninis pobuvis Uršulės Bacevicienės rezidencijoje Brooklyne. Nuotraukoje - U. Baceviciene, jos anūkai, sūnūs su savo žmonomis, artimieji ir draugai: Šimėnai, Povilanskienė, Karveliai, Dabsonai, Daukantai, Budraitienė, Mikolainienė, Litvaičiai, Povilauskai, Ščegauskienė, Sinušienė ir kt. Beveik visi dalyviai įsigijo bilietus į Vienybės ruošiamą spaudos vakarą lapkričio 2 d. Maspetho Lietuvių Piliiečių Klube.

W. Sinus nuotrauka

LIETUVOS DAINOS ŽVAIGŽDĖ...

Atkelta iš 9 psl.

Atrodo, kad man nėra kas ir pridėti prie šių dviejų didžiausių dienraščių New Yorke korespondentų pareiškimų bei gražaus atsiliepimo apie mūsų solistę Lionę Jodis. Juo labiau, kad solistei šis, jai taip puikiai pavykęs koncertas, teko vykdyti nepaprastai blogam sveikatos stovy. Koncerto dieną, ryte, 7 val. solistė buvo tiek užkimes, kad negalėjo nei žodžio lengvai ištarti. Maža ką tegalėjo padėti ir daktarai bei vaistai. Vien tik Dievo valia ir solistės nepaprastas ryžtas bei jėgų įtempimas situaciją stebuklingai išgelbėjo ir atliko tai, ką turėjo atlikti. Tai tik ir tegalėjo atlikti Lietuvos dukra solistė Lionė Jodis.

Siuo savo koncertu solistė Lionė Jodis puikiai apvainikavo savo ilgų metų sunkaus darbo ir mokymosi vaisius, parodydama, ką gali atlikti visų niekinama ir stumdama našlaitė, kada jos sapnas tampa realybe.

Per visą koncertą salėje buvo toks susikauptimas, kad kiekvienas užsimeršęs, atitrūkęs nuo realybės gyveno savo pasauly. Tai buvo tikra dainos grožio demonstracija.

Ypač buvo graži ir pasigėrėtina solistės laikyšana scenoje, kas jai suteikė daugiau orumo ir gracijos, o dainoms — grožio.

Koncertui pasibaigus, publika karštais plojimais iškvietė solistę keletą kartų į sceną ne tik nusilenkti, bet ir dainų padainuoti. Publika labai nenoriai su soliste skyrėsi ir scenai užsidarius, "išsibrovė" pas solistę, asmeniškai padėkoti ir palinkėti tolimesnės sėkmės.

Solistė gėlėmis ir geriausiais linkėjimais buvo apipilta kaip niekad.

Tai buvo gražu, miela ir nepamirštama.

VIENYBĖ maloniai prašo visų skaitytojų, kurių prenumerata pasibaigė, nedelsti atsilyginti.

Laiškas iš Brazilijos

ALGIRDAS MOŠINSKIS

Didžiai gerbiama panele redaktore, dideliu susidomėjimu laukiame Jūsų įspūdžių apie Jūsų apsilankymą pas Pietų Amerikos lietuvius. — Ilgai dar, Jums jau išvykus, Jūsų apsilankymas buvo beveik kasdieninė mūsų pasikalbėjimų bei diskusijų tema.

Jums išvykus, rugsėjo 6 d. nuvykome į Rio de Janeiro ir įteikėm labai mandagiai surengtą raštą, adresuotą Nikitai, sovietų atstovybė, o po to padarėm demonstraciją su plakatais ir su eisena, nuo 12 iki 5 val. po piet. Reikalavome, kad būtų išleisti Brazilijos piliečiai, kurie iš TSRS nori grįžti atgal Brazilijon.

Apie 12 val. padavėm atstovybėn peticiją: nunešė vienas lietuvis, lydimas dviejų lietuvalčių. Po to, už 5 minučių išėjo vyras su plakatais:

"Chruščevė, nuleisk geležinę uždangą". "Taika, tai vaisius teisingumo ir laisvės". "Atmetame kolonializmą, bet kokį, imtinai ir raudonąjį". "Laisva tėvyne — yra laiminga tėvyne". "Reikalaujame, kad mūsų šeimoms būtų duota laisvė, kad galėtum sugrįžti iš SSSR". "Norime, kad mūsų broliai gautų laisvę sugrįžti iš SSSR".

Kai pasirodė tie plakatai, tai sovietų ambasadoje atsirado labai didelis susijaudinimas. Jų patalpos yra gana giliai parke, tad reikia eiti į vartus, taigi sovietų teritorijon, pereiti visą darželį, iki didelės sukilinės verandos.

Tad toji verandoj vietoj vieno budinčio asmens pasirodė net 5 ar 6 asmenys, ir prasidėjo nuolatinis telefonavimas be pertraukos per visas 5 valandas.

Kaip vėliau teko patirti iš patikimų šaltinių, jie labai nervinosi, ir šaukėsi apsaugos, telefonuodami policijon, saugumui, ir ypač Užsienų Reikalų Ministerijai. Bet brazilai nieko nepasiuntė, pasitikėjo mūsų tvarkingumu.

Teško raminti tuos, kurie vis norėjo daužyti langus, arba apipilti benzynu tris ar keturius luksusinius sovietų automobilius (Buick, Impala, etc.).

Vietiniai Rio de Janeiro lietuviai pranešė laikraščiams ir televizijai. Aple trečią valandą po piet, pradėjo rodytis reporterių ir televizijos "jipai".

Kita dieną keli didieji Rio de Janeiro laikraščiai patalpino labai palankias žinutes, televizija paleido per visą savo tinklą nufilmuotą demonstraciją.

Visi brazilai plojo, mosikavo, šaukė pritarimą, ypač negrai ir mulatai.

Iš pravažiuojančių automobilių žmonės mosavo arba plojo, arba šaukė "multo bem (labai gerai) — Vienas aukštas kariškis pasakė: "Iš čia dirguojama visa 5-ji kolumna Brazilijoj, nurodęs galvą atstovybės pusėn.

Prieš sovietų atstovybę yra Jugoslavijos atstovybė. Jugoslaviai baillai išlindo iš vartelių, bet vis viena koja buvo varteliuose. Reikėjo matyti, kokie patenkinti buvo jų veidai. Buvo jų koks aštuonetas, kaip jie patenkintai šypsojosi.

Teško ant kiekvieno kampo sustoti ir atsakinėti į publikos klausimus.

Buvo mūsų nutarta, kad nebus lietuviškų kostiumų, ir figuruosime kaip Brazilijos piliečiai, kurie turi giminių Sovietijoje. Tad tos

linijos ir laikytasi. Tačiau visiems sakėme, kad esame lietuviai savo kilme, kad mūsų Brazilijos atstovas Maskvoj, kad negali keliauti toliau negu 40 km be leidimo, o čia rusai keliauja po visą Braziliją laisvai; kad reikalaujame mūsų atstovul Maskvoje toklų pat teisių, kaip turi rusų atstovas pas mus; kad rusai čia gali visur laisvai telefonuoti, o tenai, skambinant į Brazilijos atstovybę, norint Brazilijos piliečiui pasikalbėti, telefonas nuolat ir nuolat nukertamas ir t. t.; kad rusai gali laisvai atvykti ir išvykti iš mūsų krašto, o tenai kaip kokioj "arapukoj" (tai yra braziliškaip spąstai,) — gali atvykti, bet negali išvykti.

Bet prieš tas demonstracijas, maždaug po pusės valandos, apie 12:30, išėjo (iš atstovybės du pareigūnai, juodai ta proga greitomis persirengę matem per langą, kaip paskubom vilko švarkus) — mat, tropikuose visur juodas kostumas yra didelio mandagumo ženklas) — ir pakvietė mus vidun pasikalbėti ir išsiaiškinti.

Labai mandagiai pranešėm, kad dėkojame jo excelencijai už dėmesį, bet laukiame raštiško atsakymo ir satisfakcijos tiesiog mūsų atstovybei Maskvoje.

Jauni sovietų pareigūnai labai nervinosi, o mes jiems pranešėm, "o dabar, ponai, mes piketuosime jūsų atstovybę."

Tad gynėm Brazilijos interesus, kaip Brazilijos piliečiai. Savaiame aišku, kad ir mūsų kaip lietuvių interesai čia visiškai buvo tie patys.

Prieš savaitę toji pirmoji demonstracija prieš sovietus davė rezultatų: Federaciniame parlamente buvo

užklašimas, ir Užsienų reikalų komisijos narys paašškino, kad "800 šeimų Maskvoje laukia eiles iš rusų, gauti išvykimo leidinių."

* ROSELANDO Aido choras, įsteigtas 1912 m. Chicagoje, rengiasi statyti operetę "Lietuvaite" (žodžiai J. Steponaičio, muzika J. Žilevičiaus, spauda Vienybės) š. m. lapkričio 3 d. Mildos teatre Chicagoje.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v. v.

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV-rgreen 7-2089

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

* Futbolo pirmenybių sezonas Chicagoje jau artėja prie pabaigos. Spalio 20 d. buvo sužaistos priešpaskutinės rungtynės.

Lietuvių Lituanica tą dieną susitiko su silpna Spartos komanda, kurią sukūrė 3:0. Varžovai, kurie tesugraibstė tik 10 žaidėjų, turėjo laimės ir rungtynes baigė su, palyginti, švelnia pasekme.

Tokiu laimėjimu Lituanicai didžiuliu būdu žinant, jog tai buvo tik antroji pergalė iš 6 bandymų rudens rate. Kas svarbiausia, komandoje vietoje pažangos, matoma atžanga ir verkiama reikia stambios reformos, norint kitais metais išieiti į I-mos diviziono viršūnes.

Šiomet, atrodo, Lituanicai teks pasitenkinti IV-ja vieta (iš 8 komandų). Čia reikia pranešti kitą kiek linksmesnį faktą, sakantį, jog Lituanicos rezervinė komanda pirmenybėse jau užsitikrino I-ją vietą, tačiau tokia žinia Chicagoje Lietuvius futbolo mėgėjus nedaug džiugina, nes į rezervinių vienuolių susitikimus čia daug dėmesio nekreipiama.

* Naujausiam Fiz. Auklėjimo ir Sporto Komiteto pranešime yra skelbiama apie daugelį įvykių, kurie yra žadami netolimoje ateityje. Keista, jog jie visi yra rengiami Clevelande ir todėl kitur gyvenantieji sportininkai turi pasiruošti kelionėms.

Štai, lapkričio 28-30 d. yra numatomos Š. Amerikos Lietuvos Individualinės šachmatų pirmenybės. Jos bus vykdomos šešiais ralais, "šveicarių sistema." Registracija vykdoma per

klubus arba pas pirmenybių vadovą dr. A. Nasvytį.

Gruodžio 14-15 d. d. yra rengiamas taip vadinamas stalo teniso "dešimtuko turnyras." Į šį turnyrą yra pakviesta 15 vyrų ir 12 moterų žaidėjų, darant atranką pagal žaidėjų pasirodymus.

Lapkričio 30 -- gruodžio mėn. 1 d. yra šaukiamas metinis Š. Amerikos Lietuvos Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos suvažiavimas. Suvažiavime su pilna balsavimo teise gali dalyvauti sporto klubų rinkti bei skirti atstovai ir ŠALFASGO administraciniai pareigūnai. Patariamuoju balsu gali dalyvauti visi sportu besidomintieji lietuviai.

Š. Amerikos Pabaltiečių Sporto Federacijos visuotinis metinis suvažiavimas yra kviečiamas lapkričio 9 d. Kaip pranešama, čia vienu iš svarbiausiųjų punktų bus svarstymas 1964 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Olimpiados rengimo klausimo. Ši Olimpiada yra pavesta suruošti lietuviams.

* XIII-se Europos vyrų krepšinio pirmenybėse įvykusiose Wroclave, Lenkijoje I-ją vietą nusinešė Sov. Sąjungos krepšininkai. Jie čia įveikė visus savo varžovus, nerasdami didesnio pasipriešinimo.

Varžybų finale sovietų atstovai susitiko su šeimininkais -- Lenkijos komanda ir ją nugalėjo 61:45 Lenkai pusfinalyje įveikė šių metų pasaulio pirmenybių sidabro medalių laimėtojus -- jugoslavus (83:72) ir su dviem pralaimėjimais (abu prieš Sov. Sąjungą) vertinamai užėmė II vietą. Toliau

Vasario 16 Gimnazijos VII-ji klasė. Sėdi: A. Vitkus, E. Maščinskas, V. Kininūs, Stovė: V. Endriukaitė, dir. Br. Liubinas, klasės auklėtojas, insp. A. Krivickas ir E. Morozovaitė.

komandos išsirikavo taip: 3. Jugoslavija, 4 Vengrija, 5. Bulgarija, 6. R. Vokietija, 7. Ispanija, 8. Belgija, 9. Izraelis, 10. Čekoslovakija, 11. Rumunija, 12. Italija, 13. Prancūzija, 14. Suomija, 15. Turkija, 16. Olandija. Sąryšyje su šiomis pirmenybėmis, Lietuvos spaudoje minima (be "riebių" komentarų), jog Lietuva yra 2 kartus laimėjusi Europos krepšinio pirmenybes.

* Virbalio geležinkelinių futbolo komanda, dalyvaudama Pabaltijo geležinkelio futbolo taurės varžybose, laimėjo I-ją vietą (iš 22 vienuolių). Virbaliečiai, nugalėję Tartu, Radviliškio, Daugpilio ir Mažeikių komandas, finale suplėkė Rygą 4:1. Virbalio geležinkelio stotis yra Kybartuose jau nuo seno garsiuose savo futbolininkais.

* Nors sekanti Olimpiada įvyks dar tik 1964 m. spalio 10-24 dienomis Tokio mieste Japonijoje, jau yra išrinkta vieta 1968 m. olimpiniam žaidimams. 1968 m. Olimpiada bus pavesta Mexico City, Meksikoje.

Krepšinio Komiteto pareiskimas

Šiuo pareiškiame, kad dėl numatytų krepšinio rungtynių tarp Kanados ir Amerikos krepšinio rinkinių II-jo LPB Seimo metu Toronte -- nei Krepšinio Komitetas nei joks pavienis jo narys nebuvo kontaktuo-

Sąryšyje su tuo Komitetas nesijaučia atsakingas dėl neįvykusių rungtynių ir taip pat visus priekalstus Komitetui, paskirtiems nariams bei rinktinės krepšininkams laiko nepagrįstais.

Krepšinio Komitetas

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRginia 9-3112

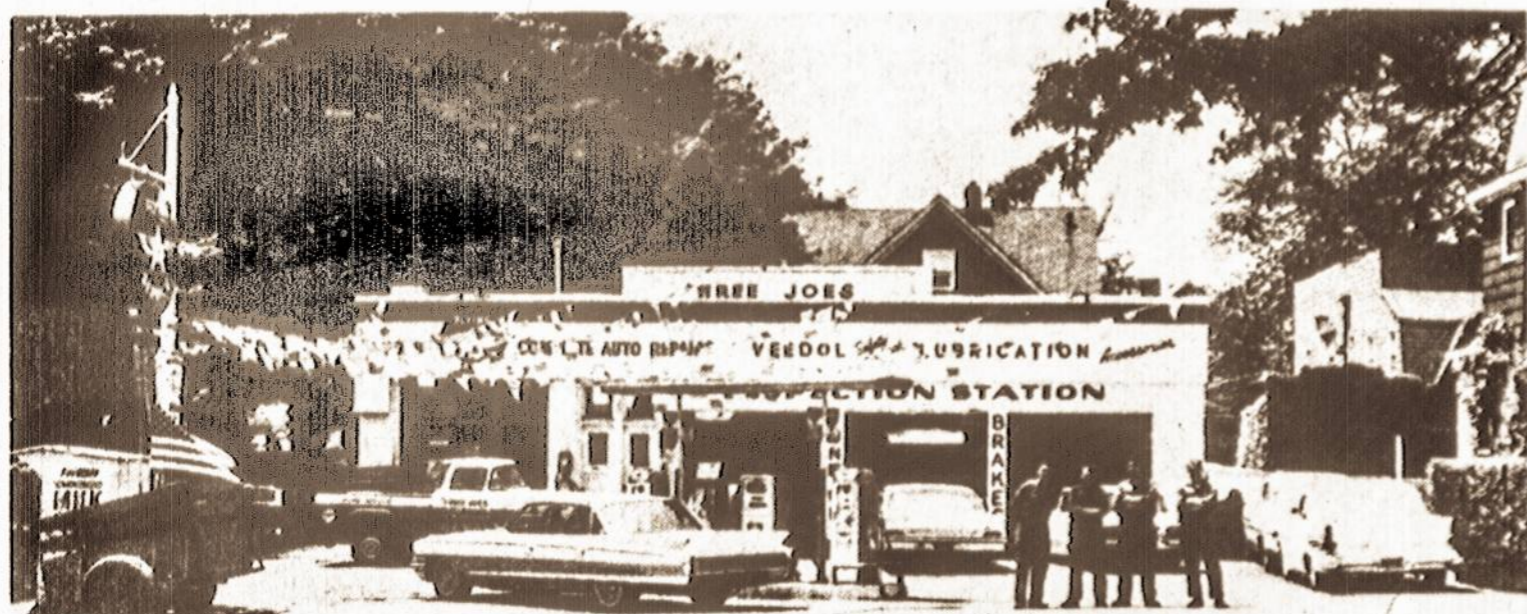
ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-9683

VIENYBĖ

* A. VIKRIKAS, vienybėtis, buvęs biznierių dabar gyvenęs St. James, L. I., negalėdamas dalyvauti Vienybės spaudoje vakare atsiuntė savo auką - 5 dol.

* V. STRUOGIS, kaip praneša jo duktė Elena Yankienė iš Hempstead, L. I., neseniai atšventė 93 metų sukaktį ir jau 65 metus skaito Vienybę, kurią kas savaitę nekantriai laukia. Tai vienas nuoširdžiausių vienybėčių, apie kurį greitai laiku bus parašyta plačiau.

* MOTERŲ VIENYBĖS sekretis susirinkimas įvyksta antradienį, lapkričio 3 d. Arūnų namuose Woodhavene. Visos narės kviečiamos dalyvauti.

* J. ŠIAUČIONAS, Vienybės bendradarbis ir rėmėjas, kuriam neseniai buvo padaryta operacija dabar jau sveiksta ir grįžo į savo ūkį Ellenville, New Yorke.

* Ričardas Kurdinaitis, praėityje buvęs vienas iš veikliausių jaunesnės kartos veikėjų, po daugelio metų apsilankė Vienybėje ir ta proga užsiprenumeravo laikraštį. Žadėjo dalyvauti ir Vienybės rengiamame spaudoje vakare lapkričio 2 d. R. Kurdinaitis, buv. muzikas, praėityje dažnai dalyvavo J. Ginkaus radijo programose.

* AMERIKOS LIET. INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ Sąjungos New Yorko skyriaus narių, šeimų ir bičiulių Rudens ballus įvyks lapkričio 23 d., šeštadienį, 9 val. vakare, Funch's Caterer's salėje, 111th St. ir Atlantic Ave. kampas Richmond Hill, L. I., N. Y. Gros Romo Butrimo orkestras. Jėjimas, įskaitant kokteilį, valgius ir gėrimus, 7,50 dol. asmeniui.

KAI SUSITINKA DVI KARTOS... Jei su Birute Novickiene, tai kalboms temų tikrai netrūksta. Nuotraukoje matoma Amerikoje gimusi lietuvaitė Mildred Mitchell (buv. Janulytė) apsilankymo metu pas Birutę Novickienę (dešinėje), advokatę, buv. Lietuvos Seimo atstovę, kuri šiuo metu rašo savo atsiminimus.

V. Tysliavienės nuotrauka

Ursulė Bacevičienė (viduryje), vienybėtie ir veikėja, kaip matoma iš jos šypsenos, jaučiasi laiminga, susitikusi su savo sūnumis ir marčiomis. Dešinėje - JAV Armijos kapitonas Algirdas Bacey su žmona, kairėje - Mindaugas su savo žmona. Kap. Algirdas Bacey šiuo metu tarnybai paskirtas Philadelphijoje (Frankford Arsenal), augina du sūnus ir vieną dukrelę. Mindaugas Bacey gyvena Brooklyne, turi sūnų ir dukrelę. Savo sūnų apsilankymo proga U. Bacevičienė praėitį šeštadienį surengė šeimyninį pobūvį, kuriame dalyvavo visa eilė vienybėčių. (Žiūr. nuotrauką 10 psl.)

V. Tysliavienės nuotrauka

Laukiamas spaudoje vakaras

PRANĖ LAPIENĖ

Nuo 1934 metų nuolatos apsigyvenus New Yorko pašonėje, man gražiausioji metų diena būna metinės Vienybės pramogos. Dar neseniai į Vienybės metines šventes susirinkdavo po keliolika šimtų žmonių ir pavėlavę, nebegaudami kur atsisėsti, teiraudavosi argi New Yorko mieste negalima gauti didesnių salių. Taip, tai buvo nelabai seniai... Tokiose pramogose įgytais įspūdžiais vienybėčiai dailindavosi ištisus metus ir laukdavo kito tokio sąskrydžio.

Deja, senesniam kartai senstant ir aptingstant, daugumai jaunimui nueliant su kitataučiais, o naujajai lietuvių emigracijai vis labiau pasitenkinant "savųjų" pobūviais bei šeimyniniams baliukais, dabar ir gražiau-

si koncertai tesutraukia tik po kelis šimtus.

Tai turėdama minty, matyt, ir Vienybės leidėja šiemet parinko salę vos kelis šimtus talpinančią, bet lietuviu vadovaujamą ir lietuvių išlaikomą. O pramoga ruošinama ne eilinė - pirmasis spaudoje ballus, kurio iniciatorium buvo vėlonis Tysliava Lietuvoj - pirmajam tokiam ballui. Aš bijau, kad salė permaža, bet pasiskubinę iš anksto įsigyti bilietus, tikrai džiaugsiu.

Kiek žinau, šis lietuvių susibūrimas žada būti skirtingas visai. Jis nebus marginamas kalbomis nei operų arijomis, kuriomis ne visi džiaugiasi, bet jis bus įvairus ir visiems nuobodus ir bus aukštinė

proga tarpusavy pabendrauti. Tik ką sugrįžę iš Lietuvos Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė ir buvęs Vienybės reikalų vedėjas Juozas Smiltras norintems galės papasakoti ir apie jų kelionių įspūdžius. Aš nekantriai laukiu lapkričio 2, tojo didžiojo šeštadienio, kada linksmi su dideliu būriu Long Island lietuviu patrauksime į Mas-petho Pillečių Klubą, kur mūs lauks simpatiškas tos įstalgos vedėjas nuoširdūs vienybėčiai. O jaunimui ir senimui jauna širdimi, po įdomios programos, po pietų bei madų parodos, užgros Joe Thomas orkestras.

Bet..., jei kam dėl kurios nors priežasties nebūtų laimės šioje puotoje dalyvauti, tokie teprisimena Vienybę bent keliais doleriais, gerai suprasdami, kad mūsų spaudoje yra lietuvių pulsas, o jos gyvybei palaikyti, reikalingi, kaip ir žmogui, doleriai. Iki greito pasimatymo!

N. Y. Balfo 1963 m. Vajaus posėdžio dalyvių dalis (iš k. i. d.): J. Šlepetytys, T. Alinskas, Jonas Jankus, K. Vasiliauskas (posėdžio pirm.), St. Lušys, E. Kulbokienė, K. Bačiauskas, M. Virbickienė, Br. Spūdienė, V. Padvarietis, A. Radziviaviene. (Vyt. Maželio nuotrauka)

Spalio 17 d. New Yorko BALFo rėmėjai, susirinkę BALFo Centre, porą valandų diskutavo beartėjančio BALFo vajaus problemas.

Nutarta BALFo vaju Didžiąjam New Yorke pradėti lapkričio 3 d. ir baigti gruodžio 3 d.

Vajui pravesti sudarytas komitetas, kuris spalio 24 d. svarstys visą vajaus programą ir ją paskelbs. Susirinkimas nutarė pirmiejiems š. m. BALFo rėmėjams, aukojusiems bent dešimt dolerių, su kvitu pasiųsti ir specialią padėką - lietuviškai angliską žodyną, kurį tam tikslui paaukojo BALFul XY, jo rėmėjas iš New Yorko. Susirinkimui pirmininkavo Kazys Vasiliauskas, sekretoriavo Jonas Jankus.